

minna

1/2020 • Suomalainen Naisliitto ry

LÄHISUHTEEN
VAIETTU TUSKA s. 26

MITÄ KUULUU
KANTTILALLE? s. 18

NAISTEN ÄÄNI

*Kirjoituskilpailun
voittajat s. 5*

SISÄLLYS.....	2
PUHEENJOHTAJALTA: MATKALLA UUTEEN • Eva Tervonen	3
TÄRKEIN OPETUS, MINKÄ TÄMÄ VUOSI ON MINULLE ANTANUT • Maija Kauppinen	4
NAISTEN ÄÄNI. ELÄMÄNTARINAT PALKITTIIN • Kirsi Sand	5
KAARI UTRIO: VOITTAJATEKSTIT KERTOVAT SITKEISTÄ TAHTONAISISTA • Kirsi Sand	6
NAISTEN ÄÄNI -KIRJOITUSKILPAILUN VAIHEITA • Kirsti Ojala	8
NAISTEN ÄÄNI -VERKKOSIVUSTON ALKUTAIVAL • Kirsti Ojala	10
NAISJOURNALISTIEN TYÖELÄMÄKERTOJA • Pirkko Keskinen	10
MENESTYMISEN AVAIMISTA, DIGITALISAATIOSTA JA KEKSINNÖISTÄ • Marjatta Björknäs	11
NAISLIITON KEVÄT- JA SYYSKOKOUKSET VANAJANLINNASSA • Kirsi Sand	12
MUUTAMA SANA INTERSEKTIONAALISUUDESTA • Anneli Mäkinen ja Nuppu Rouhiainen	13
PIMEÄLLÄKIN PILVELLÄ ON HOPEAREUNUS • Marjatta Björknäs	14
LÄHE VÖLHJYNN -KESÄJUHLA 12.-13.6.2021 TORNIOSSA	16
TERVETULOA 400-VUOTISJUHLAANSA VIETTÄVÄÄN TORNIOON! • Timo Nousiainen	17
MITÄ KUULUU KANTTILALLE? • Kirsi Sand	18
KIRKKOHERRA MIRJA-LIISA LINDSTRÖM - EDELLÄKÄVIJÄ POHJOISISSA SEURAKUNNISSA • Raili Ilola	20
LUOVUUDEN LÄHTEILLE JA ILON YTIMEEN. NÄYTTELIJÄ LAURA JURKKA • Kirsi Sand	22
POHJOIS-POHJANMAAN KIRJOITTAJAT RY:N JUHLAKIRJA VALMISTUI • Kirsti Ojala	25
HÄPEÄ JOHTAA VAIKENEMISEEN • Laura Manninen	26
LÄHISUHDEVÄKIVALLAN YTIMESSÄ • Kaija Lehtinen	27
MARIA JOTUNIN JUHLAVUOSI • Eva Tervonen, Kirsi Sand, Riitta Mäkelä	28
VALKOISIA VARIKSIA JA HELMIKANOJA • Kirsti Pohjonen ja Anneli Mäkinen	30
OULUN NAISLIITOLAISET PERUSTIVAT ORPOKODIN PUNAORVOILLE • Riitta Mäkelä	32
KIRJA- JA LEFFAIKKUNA • Nuppu Rouhiainen, Tuulikki Ritvanen, Maija Kauppinen, Raili Ilola, Kirsi Sand	33
SUOMALAISEN NAISLIITON HALLITUS JA YHDISTYSTEN PUHEENJOHTAJAT	36
MoniNaista. LYHYITÄ UUTISIA	37
JOULUTERVEHDYKSIÄ, TUKI-ILMOITUKSIA	39
KANNET KERTOVAT • Kirsi Sand	

minna 1/2020

PÄÄTOIMITTAJA
Kirsi Sand

TOIMITUSNEUVOSTO

Marjatta Björknäs (pj.) Vaasa • Eva Tervonen, Jyväskylä • Raili Ilola, Tornio • Pirkko Keskinen, Hämeenlinna • Riitta Mäkelä, Oulu • Nuppu Rouhiainen, Helsinki

KIRJOITTAJAT JA KUVAAJAT

Marjatta Björknäs • Raili Ilola • Maija Kauppinen • Pirkko Keskinen • Kaija Lehtinen • Laura Manninen • Anneli Mäkinen • Riitta

Mäkelä • Timo Nousiainen • Kirsti Ojala • Kirsti Pohjonen • Tuulikki Ritvanen • Nuppu Rouhiainen • Kirsi Sand • Eva Tervonen • • • Hans Björknäs • Marja-Leena Haimila • Anne Kurki • Pekka Lehtinen • Elisa Putti

JULKAISIJA

Suomalainen Naisliitto ry • Aurorankatu 17 A 11
00100 Helsinki • 044 0699 277 •
toimisto@suomalainennaisliitto.fi •
www.suomalainennaisliitto.fi

TOIMITUS

Kirsi Sand • Kauppapuistikko 4,
65100 Vaasa • 050 337 3352GRAAFINEN SUUNNITTELU
Mari-Johanna KettulaKANSIKUVAT
Hans BjörknäsPAINOS
1100 kplPAINO
Waasa Graphics, Vaasa, 2020.
ISSN 0358-8203Seuraava Minna
ilmestyy 2021

MATKALLA UUTEEN

Vuosi 2020 on merkinnyt Suomalaiselle Naisliitolle suurta harppausta kohti uutta ja tuntematonta. Olemme siirtyneet suoraan sulakynästä digiaikaan. Koronan takia, avulla tai avustamana. Näin olisi tapahtunut joka tapauksessa, mutta nyt se tuli pyytämättä ja kysymättä. Helppoa siirtyminen ei ole ollut eikä valmista ole vielä, yli puolen vuoden jälkeen. Olemme kuitenkin tiellä kohti uutta ja olemme saaneet huomata, ettei digitaitojen oppiminen niin kamalaa ole. Avautuu kokonaan uusia maisemia ja löytyy uusia yhteyksiä.

Vaikka ihmisten fyysinen kohtaaminen on jäänyt vähemmälle, on ollut suuri ilo tutustua moniin teistä paremmin. Olemme oppineet toteuttamaan kokoukset sähköisesti matkustamatta pitkiä matkoja. Aikaa on säästynyt, samoin rahaa, ja asiat ovat kuitenkin tulleet hoidetuksi. Joskus vielä tapaamme, mutta silloin voimme tehdä sen silkasta tapaamisen ilosta.

Kun kerran olemme päässeet uuden alkuun, on hyvä myös alkaa tarkastella sitä kriittisesti. Mikä uudessa on hyvää ja mikä vielä kaippaa parantamista? Naisliiton tulevan

vuoden toimintasuunnitelmaan on kirjattu uusi projekti. Alamme kysellä ja sitten kertoa muille, kuinka selviämme digimaailman meillemme mahdollisuuksista ja haasteista. Ryhdymme etsimään konkreettisia solmukohtia, asioita, jotka on parannettava. Mikään ei tietenkään estä antamasta ruusuja, kun siihen on aihetta. Oma jäsenistömme, useimmiten ikääntyneet naiset, ovat se ryhmä, jonka kokemuksia ja ajatuksia tuomme esille. Emme halua jäädä näkyttömiksi kiviksi kehityksen rattaissa. Naisliiton ensimmäisten sääntöjen Tarkoitus-pykälästä on tullut minulle tärkeä tienviitta: "Suomalaisen Naisliiton tarkoituksena on ...harastuksen herättäminen yleisiin asioihin ja yhteiskunnallisen sekä muun elämän alalla tarvittavien parannusten edistäminen ja kehittäminen ..."

Meillä vanhemmilla, aikuisilla naisilla on usein luontaista rohkeutta ottaa esille "hankalia" asioita (seksi, työelämän asiat, sorto). Nyt tarvitaan juuri sellaista rohkeutta ja asennetta kaiken mis- ja disinformaation, kyberuhkien ja muuttuneen kulttuuriympäristön ymmärtämiseen.

KUVA: ELISA PUTTI

Meillä naisilla on usein luontaista rohkeutta ottaa esille hankalia asioita. Nyt tarvitaan juuri sellaista rohkeutta ja asennetta.

EVA TERVONEN
puheenjohtaja
Suomalainen Naisliitto

TÄRKEIN OPETUS, MINKÄ TÄMÄ VUOSI ON MINULLE ANTANUT

MAIJA KAUPPINEN

Minun piti elää liki 80-vuotiaaksi, ennen kuin jäin yksin. Lapsuuden ja varhaisuoruuden elin viisi-henkisessä perheessä, sen jälkeen opiskeluboksissa ja viimeiset yli viisikymmentä vuotta avioliitossa, puolisoni kuolemaan saakka. En siis koskaan ennen ole elänyt yksin.

Tämä tuli mieleeni kävelylenkillä ja pysäytti askeleet. Minulla ei ollut nyt kiire. Kukaan ei odota eikä kysele, missä viivyn ja miksi. Ei, vaikka katselin tässä koko lokakuisen päivän Vanajan laineita ja vastarrannan ruskaa.

Arjen kiireettömyyden olen kokenut positiivisena. Voin aamulla herättyäni antaa ajatusten virrata tai jatkaa juuri nähtyä unta tietäen, ettei minua aamuteelle ja -suukolle odoteta. Voin syventyä aamulehtiin keskeytyksettä jopa pari tunniksi. Mikä nautinto onkaan keskustella lähimaisen tai ystävän kanssa puhelimessa pitkään, pitkään. Matkustaa Helsinkiin katsomaan Stalinin ruoskaa tai Tampereelle kuulemaan Kjell Westön ja muusikoiden Tritonus-henkistä vuoropuhelua. Ja keskittyä sen jälkeen kotona tuntikausiksi itse kirjaan. Tällaiset hetket ovat terapeuttisia, luovia. Samoin olen tuntenut kirjoittaessani, mukavuusalueellani.

Itserakastako?

Luen parastaikaa Pekka Herlinin kirjaa *Tuollapäin on Highway* ja

samaistun hänen ajatuksiinsa läheisen kuolemasta: ”Hetkittäin elämää vallitsevan surun tunteen taustalla väreilivät myös makaaberit, mutta silti itselleni hyvät puolet... En ole enää huolestunut isän terveydestä, enkä enää kysynyt itseltäni, olisiko vielä jotain tehtävissä. Enää ei voinut tehdä mitään. Aikaa vapautui; isästä huolehtiminen oli syönyt minua pitkään... Useita vuosia kestäneeseen huoleen suunnattu energia olisi mahdollista ohjata itseen. Samalla ikävöin häntä, joskus ikävöin jopa huoltani.”

Pekka Herlin kaipaa keskustelua ja isänsä kanssa. Samoin minä. Ei ole ketään, jonka kanssa paheksua uusradikaalien möläytyksiä, päivitellä Trumpin urahduksia tai lyödä vetoa, nouseeko kevään kuntavaaleissa ykköseksi kokoomus, demarit vai perussuomalaiset. Ei ole ketään, joka jakaisi kanssani perjantain RSO:n konsertin ja sunnuntailounaan. Lukisi, onko kirjoittamani teksti ymmärrettävää. Tai muistuttaisi lounaasta. Kestääkin varmaan aikansa, että tulen sinuksi yksin elämisen kanssa.

Yksinäisyydestä ja yksin elämisestä puhutaan nykyään paljon. Surun ja kaipauksen hetkistä huolimatta en koe itseäni yksinäiseksi, vaikka yksin elän. En samaistu siihen kielteisyyteen, joka sanoo yksinäisyys leimaa. Ja luulen, että valtaosa Suomen 1,2 miljoonasta yksinelävästä ajattelee samoin.

Surun ja kaipauksen hetkistä huolimatta en koe itseäni yksinäiseksi, vaikka yksin elän. En samaistu siihen kielteisyyteen, joka sanoo yksinäisyys leimaa.

MAIJA KAUPPINEN

Yksin elämisessä minua – ja kaltaisiani – auttaa sosiaalinen verkosto ja yhdistykset. Haluankin kiittää naisliittolaisia, jotka ovat viime kuukausina jakaneet suruani: soitaneet, kutsuneet luokseen, kuunnelleet ja ymmärtäneet. Ummasipa pari ystävää koronaa ja tuli matkan takaa päiväksi lounasseuraksi ja keskustelemaan.

Kiitos heille ja kiitos kaikille teille! Näin pidämme huolta toisistamme.

Kilpailun voittajat Hanna Ahrnberg (vas.), Lahja Laitinen ja Ronja Koistinen sekä kirjailija Kaari Utrio.

NAISTEN ÄÄNI ELÄMÄNTARINAT PALKITTIIN

Jo jyhkeä ulko-ovi leijonapäisine kolkuttimineen herättää tunnelman. Historia henkii juhlasalissa ja hämyisessä kirjastossa. Käytävän nurkkaa vartioi haarniska. Vanajanlinna Hämeenlinnassa tarjosi upean miljöön Naisliiton marraskuiselle Minna Canth -seminaarille. Salin kattokruunujen alla palkittiin Naisten ääni -kirjoituskilpailun voittajat.

TEKSTI: KIRSI SAND · KUVA: ELISA PUTTI

Seminaarin aamupäivän jännittävässä ohjelmassa oli Naisliiton ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran yhteistyössä järjestämän Naisten Ääni -kirjoituskilpailun palkintojenjako. Kilpailulla etsittiin suomalaisten naisten elämäntarinoita rikastamaan Naisten Ääni-verkkosivustoa. Kilpailutarinoiden joukosta esiraati oli seulonut 12 parasta, joista kirjailija Kaari Utrio oli valinnut voittajat.

Tilaisuuden aluksi kuultiin Kaari Utrion esitelmä suomalaisen naisen

aseman kehityksestä kohti tasa-arvoa ja itsenäisyyttä perheessä, koulutuksessa ja työelämässä.

Kilpailun esiraadin edustaja, SKS:n tiedekustantamon johtaja Kirsi Keravuori luonnehti kirjoituskilpailun satoa tasokkaaksi. Tekstien valinnassa pantiin painoa sille, miten tarinoiden naiset olivat vaikuttaneet suomalaiseen yhteiskuntaan. Toiseksi haluttiin tekstien kertovan elävistä ihmisistä, ei haettu sankari- tai pyhimystarinoita. Tekstien tuli olla vetävästi, selkeästi

ja innostavasti kirjoitettuja. Plussaa oli monessa tarinassa heijastuva ajankuva

Kaari Utrion jakamat kolme palkintoa olivat suuruudeltaan 900, 600 ja 300 euroa.

Ensimmäisen sijan voitti helsinkiläinen Hanna Ahrnberg kirjoituksellaan, joka kertoi Pirkko Fihlmanista, evakosta, päiväkodin johtajasta, poliitikosta ja karjalaisen itkuvirsi-perinteen elvyttäjistä.

Toiselle sijalle tuli helsinkiläinen ATK-alan pioneeri Lahja Laitinen omaelämäkerrallaan. Kolmannen palkinnon sai turkulainen Ronja Koistinen, joka kirjoitti äidistään Tiina Hautamäestä ja samalla naisten sukupolvien ketjusta.

Kirjoituskilpailun voittajatekstit ja muut kilpailutekstit ovat vastedes luettavissa Naisten Ääni -verkkosivustolla www.naistenaani.fi.

KAARI UTRIO: VOITTAJATEKSTIT KERTOVAT SITKEISTÄ TAHTONAISISTA

Naisten ääni -kirjoituskilpailun kolme voittajatekstiä valitsi kilpailun tuomarina kirjailija Kaari Utrio. Kilpakirjoitusten hyvä taso ilahdutti ja yllätti ja niiden naiskohtalot koskettivat. Tekstit loivat myös arvokasta ajankuvaa 1900-luvun jälkipuoliskolta nykypäivään.

TEKSTI: KIRSI SAND · KUVA: TOMI KONTIO

– Kirjoituskilpailun tekstit heijastivat erinomaisesti viime vuosikymmenien yhteiskunnallista kehitystä Suomessa, Kaari Utrio sanoo. – Suomi oli 1930-luvulla vielä köyhämaa. Suomen nousu Pohjolan peräkylästä yhdeksi maailman edistyksellisimmistä yhteiskunnista on suoranaisten ihme!

– Lukemani tekstit olivat tasokkaita, persoonallisia ja keskenään erilaisia. Yhteistä tarinoiden naisille on heidän sisukkuutensa ja peräänantamattomuutensa. Se teki heistä selviytyjiä ja tahtonaisia. Erityisesti korostuu naisten pyrkimys kouluttautua, suorastaan vimmattu opinhalu. Perinteiset roolit vaimona ja äitinä eivät olleet enää naisen ainoa tehtävä. Päähenkilöt ovat olleet usein uranuurtajia alallaan. He ovat suuntautuneet sosiaali- ja hoiva-alalle tai ponnistaneet perinteisille miesvaltaisille aloille, esimerkiksi tekniikan alan korkeisiin tehtäviin.

– Naisten toiminnalle on ollut ominaista myös yhteisöllisyys. Yhdistystoiminnasta on saatu voimaa

arkeen ja samalla on yhdistyksen luottamustehtävissä saatu kokemusta johtamisesta ja vaikuttamisesta.

– Sotien jälkeen maailma avautui. Lisääntynyt matkustus avarsi maailmankuvaa, ja se kehitys näkyy teksteissä, Kaari Utrio kertoo.

ANSIOKKAAT VOITTAJATEKSTIT

Perusteellisen lukemisen, vertailun ja punnitsemisen jälkeen valikoitui kolme voittajaa.

– Ykkössijalle noussut **Hanna Ahrnbergin** teksti on evakon

omakohtainen elämäntarina, koskettava ja hyvin kirjoitettu. Se kuvaa sodassa luovutetun Karjalan alueelta lähteneen siirtoväen elämää, perheiden sijoittamista muualle

Suomeen ja sopeutumista täysin uudenlaisiin oloihin. Päähenkilö

kouluttautui sittemmin sosiaalialalle ja toimi myös politiikassa. Teksti osoittaa, miten siirtolaisuustrauma kääntyy täydelliseksi voitoksi.

– Toisen sijan voittanut **Lahja Laitisen** omaelämäkerta kertoo IT-alan pioneerinaisesta, joka kohoaa urallaan korkeaan asemaan. Kolmanneksi tullut **Ronja Koistisen** teksti kertoo naisista kolmessa sukupolvessa ja sodanjälkeisen Suomen hiljaisesta mutta sitkeästä elpymisestä.

– Kirjoitusten lukeminen oli äärettömän mielenkiintoista, Kaari Utrio sanoo. – Se vahvisti käsityksiäni siitä, että Suomen ihme ei olisi ollut mahdollista, elleivät naiset olisi päässeet opiskelemaan ja vaikuttamaan työelämässä.

Sodan aikana syntynyt nais-sukupolvi pisti tuon kehityksen käyntiin.

– Vielä 1950-60-luvuilla ajatel-

Yhteistä tarinoiden naisille on heidän sisukkuutensa ja peräänantamattomuutensa. Se teki heistä selviytyjiä ja tahtonaisia.

KAARI UTRIO

Kaari Utrio

tiin, että naisen tehtävä oli mennä naimisiin ja että perhe ja lapset olivat naisen työ. Koulutus ja työssäkäynti olivat vakuutus sen varalle, että aviomies kuolee tai tulee ero. Omat vanhempani halusivat minun opiskelevan. Kun valmistuin yliopistosta vuonna 1967, oli tutkinnon suorittaneissa jo paljon naisia. Töihin meno oli itsestään selvää. Aloitin urani historian tutkijana.

“NAISEN ASEMA ON KUIN METSÄ. SITÄ PITÄÄ HOITAA.”

– Mitä sanoa suomalaisille naisille nyt, vuonna 2020? Naisen asema on kuin metsä. Sitä pitää hoitaa. Se, mikä tähän mennessä on saavutettu, ei ole ikuista. Ponnistelua naisten aseman hyväksi tarvitaan yhä. Liian kiltti ja suvaitsevainen ei tarvitse olla, kun kitketään epäta-sa-arvoa yhteiskunnassa.

Kaari Utrio on ollut yksi Suomen suosituimpia kirjailijoita jo viiden vuosikymmenen ajan. Hänen historiallisia romaanejaan ja tietokirjojaan lukee koko kansa jo kolmessa polvessa.

Utrio on syntynyt Helsingissä ja asuu Somerolla. Hän valmistui filosofian kandidaatiksi Helsingin yliopistosta vuonna 1967. Hän on toiminut taiteilijaprofessorina vuosina 1995-2000.

Useasti palkittu kirjailija on poikkeuksellisella tavalla vaikuttanut suomalaisen naisen ajatteluun. Hän korostaa teoksissaan naisen merkitystä ja samalla vastuuta yhteiskunnan koossapitävänä tekijänä. Utrion romaaneissa yhdistyvät tarkka historiantuntemus, seikkailu, romantiikka ja huumori.

Viime aikoina Kaari Utrio on työskennellyt tulevan omaelämäkertansa parissa. Elämäkerran kirjoittaa toimittaja Anna-Liisa Haavikko ja Utrio kertoo käyneensä sitä varten läpi laajaa arkistoaan, jossa on kirjeitä, päiväkirjoja ja valokuvia.

Vanajanlinnan miljöötä. KUVAT: HANS BJÖRKNÄS JA KIRSI SAND

NAISTEN ÄÄNI

-KIRJOITUSKILPAILUN VAIHEITA

TEKSTI: KIRSTI OJALA

Naisten elämästä kertovaa tekstiaineistoa kokoava **Suomalaisen Naisliiton** verkkojulkaisu **Naisten Ääni – Naiset näkyviin** avattiin maaliskuussa vuonna 2015. Sivustolle oli vuoden 2019 alkupuolella kertynyt n. 750 naisen tarinat, mutta Naisliitto ja Naisten Ääni -toimikunta halusivat innostaa lisää kirjoittajia. Syntyi idea kirjoituskilpailun järjestämisestä.

Naisten Äänen kirjoituskilpailu päätettiin toteuttaa yhdessä **Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran**, SKS: n, kanssa. Kilpailu julkistettiin Jyväskylässä 5.10.2019 Suomalaisen Naisliiton syyskokouksessa. Kilpailuaika oli 6.10.2019 – 31.3.2020. SKS: n yhteyshenkilönä oli Kirsi Keravuori ja Naisliiton

yhteyshenkilönä Kirsti Ojala. Suomalainen Naisliitto päätti jakaa 900 euron, 600 euron ja 300 euron palkinnot, joiden rahoittajana on Opetusneuvos **Hilja Vilkemaan stipendisäätiö**.

Kilpailuraatiin valittiin tiedekustantamon johtaja **Kirsi Keravuori** Suomalaisen Kirjallisuuden Seurasta, yliopistonlehtori **Marjo-Riitta Antikainen** Helsingin yliopistosta sekä toimittajat **Kirsti Pohjonen** ja **Maija Kauppinen** Suomalaisesta Naisliitosta.

Kirjoitukset julkaistiin nimettömänä, kunnes voittajat olisi valittu. Naisten Ääni -verkkojulkaisun suojelija, kirjailija **Kaari Utrio** lupautui valitsemaan voittajat.

Kilpailukutsu lähetettiin kaikille

yhteistyökumppaneille, valtakunnan sanomalehdille ja liiton yhdistyksille. Vain yksi maksettu mainos pystyttiin rahoittamaan koko maahan leviävään sanomalehteen.

Kilpatekstien toimittamisen Naisten Ääni-sivulle suoritti **Raili Ilola** Torniossa, kirjoittajien teknisenä apuna toimi **Kirsti Ojala** Oulussa.

TASOKKAITA KILPAILUTEKSTEJÄ ERI PUOLILTA SUOMEA

Kilpailuun osallistujia oli alussa hyvin harvakseltaan. Loka-marraskuussa osallistujia oli neljä, joulukuussa ei yhtään, tammikuussa tuli kuusi tarinaa, helmikuussa jo 14 kpl. Kirjoituksia oli tullut vain 30

Kirsi Keravuori SKS:sta kertoi Naisten Ääni -kilpailuraadin työskentelystä. KUVA: ELISA PUTTI

Kirsti Ojala kuvaili kirjoituskilpailun vaiheita. KUVA: ELISA PUTTI

kpl maaliskuun 20. päivään mennessä ja olimme syystäkin huolissamme, miten kilpailun käy. Emme halunneet kuitenkaan jatkaa kilpailuaikaa, koska käytettävissämme olivat vain samat eväät, mitä kilpailun alussa oli ollut. Maaliskuun viimeisellä kilpailuviikolla toimitettiin kuitenkin 70 tekstiä ja koko maaliskuun aikana otettiin vastaan 87 kirjoitusta. Kilpailun päätyttyä olimme yllättyneitä ja tyytyväisiä III:een kilpailutekstiin ja laadukkaisiin kirjoituksiin.

Merkittävä osa kilpailutarinoista tuli kautta Suomen: lapsirikkaista

perheistä, yksinhuoltajaäideistä tai sotalaisista. Monia tarinoita on saamelaisista, karjalaisista ja jopa inkeriläisistä naisista. Siirtolaisten ja sotalapsien tarinoita on joukossa. Kansalaissodan kokeneiden naisten tarinoitakin on saatu mukaan. Taiteen ja kulttuurin parissa elämäntyönsä tehneitä naisia on runsaasti, myös yksinyrittäjiä sekä tekniikan osaajia ja opettajia. Monet naiset ovat myös järjestöaktiiveja ja ovat toimineet kansalaisvaikuttajina ja vapaaehtoisessa auttamistyössä. Erityistä rohkeutta osoittaa kertomus oman

sukupuolen muutoksesta miehestä naiseksi. Kirjoittajina ovat yleensä tyttäret, läheiset sukulaiset tai ystävät, muutamat miehetkin kirjoittavat sydämellisesti äidistään tai isoäideistään. Kirjoitukset on rakennettu taitavasti ja ne ovat valmiita julkaistavaksi.

Kilpailuraati sai työnsä valmiiksi elokuun alussa 2020 ja 12 valittua tekstiä lähetettiin Kaari Utriolle, joka on ratkaissut 1., 2. ja 3. palkinnon saajat. Palkinnot päätettiin jakaa marraskuussa Hämeenlinnassa Suomalaisen Naisliiton kevät- ja syyskokouksissa.

NAISTEN ÄÄNI -VERKKOJULKAISUN ALKUTAIVAL

TEKSTI: KIRSTI OJALA · KUVA: ELISA PUTTI

Suomalaisen Naisliiton jäsenistöissä olevat tutkijanaiset olivat huolissaan siitä, miten vähän naisista on kirjoitettu muistiin. Aloitteen tarinoiden kokoamisesta teki tohtori **Maritta Pohls** vuonna 2013 Naisliiton hallitukselle, joka ryhtyi valmistelemaan verkkojulkaisun toteuttamista. Hankkeen nimeksi tuli **Naisten Ääni – Naiset näkyviin**.

Naisten Äänen sisällön suunnittelussa oli apuna asiantuntijaryhmä, johon kuuluivat teologian tohtori **Marjo-Riitta Antikainen**, filosofian tohtori **Merja Helle**, filosofian tohtori **Marjaliisa Henttilä**, filosofian tohtori **Kirsi Keravuori**, maatalous-metsätieteiden maisteri **Liisa Niilola**, filosofian tohtori **Maritta Pohls**, humanististen tieteiden kandidaatti **Maija Kauppinen** ja yhteiskuntatieteiden maisteri **Kirsti Pohjonen**.

Suomalaisen Naisliiton hallitus vastaa julkaisun laillisuudesta ja päätoimittajana toimii Naisliiton hallituksen puheenjohtaja. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura päätti pyynnöstämme tallentaa sivuston tekstit omiin arkistoihinsa, jolloin ne ovat tutkijoiden käytössä helposti. Tekstit tallennetaan alkuperäisinä n. 500–600 tarinan ryhmissä.

Naisten Ääni -verkkojulkaisu avattiin 20.3.2015. Toimittajana oli aluksi **Taina Myöhänen** ja myöhemmin **Liisa Ketolainen** ja **Maritta Pohls**. Vuoden 2018 alusta valtuutettiin jokaisesta jäsenyhdistyksestä yksi henkilö Naisten Äänen toimittajaksi. Samana vuonna perustettiin vapaaehtoisista toimittajista Naisten Ääni -toimikunta.

Naisten Ääni -verkkojulkaisun suojelijoiksi pyydettiin vuonna

Koronasyksyn seminaarissa ja kokouksissa huolehdittiin turvaväleistä ja käytettiin kasvomaskeja.

NAISJOURNALISTIEN TYÖELÄMÄKERTOJA NAISTEN ÄÄNI -SIVUSTOLLE

Ensi vuonna 75 vuotta täyttävä **Naistoimittajat ry.** kokoaa Naisten Ääni -verkkojulkaisuun naisjournalistien työelämäkertoja. Olennainen osa hanketta ovat kirjoitettujen tekstien lisäksi haastattelunauhoitukset, jotka tallennetaan sellaisinaan SKS:n arkistoon.

– Vastaavaa materiaalia naisjournalisteista ei ole koskaan aikaisemmin kerätty. Aineisto tarjoaa ajan- ja tasa-arvokuvan lisäksi tärkeän tietolähteen tutkijoille, sanoo toimittaja **Jenna Parmala** hankkeen ohjausryhmästä.

2015 kirjailija **Kaari Utrio** ja hiihtäjä **Siiri Rantanen**. Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna 2017, joka oli myös Suomalaisen Naisliiton 110-vuotismerkki vuosi, liitettiin Naisten Ääneen ruotsinkielinen osio *Kvinnor Berättar*. Tuolin suojelijoiksi saatiin myös rouva

Tämän vuoden alussa alkaneen projektin loppukiritavoite on kova. Tavoitteena olevista 75:stä työelämäkerrasta koossa on noin kolmasosa. Naistoimittajat ry. onkin aloittamassa yhteistyön Laajasalon opiston medialinjaisten kanssa. Keräys huipentuu yhdistyksen 75-vuotisjuhliin ensi keväänä.

PIRKKO KESKINEN

Lisätietoja: <https://naistoimittajat.fi/loppukiri-tyoelamankertojen-keramiseen/>

Jenni Haukio ja kansanedustaja **Eva Biaudet**.

Naisten Ääni -hanketta ovat tukeneet avustuksin mm. Wihurin rahasto, Suomi 100 -hanke, Korde-linin säätiö, Svenska Kulturfondet ja Opetusneuvos **Hilja Vilkemaan** stipendisäätiö.

MENESTYMISEN AVAIMISTA, DIGITALISAATIESTA JA KEKSINNÖISTÄ

Naisliiton Hämeenlinnan yhdistyksen järjestämä Minna Canth -seminaari 14. marraskuuta pureutui iltapäivän osiossa teknologian kehitykseen naisnäkökulmasta. Vanajanlinnan juhlasalissa oli koolla joukko naisliittolaisia kuulemassa ansiokkaita esityksiä. Seminaari toteutettiin striimattuna, joten liiton jäsenillä oli nyt mahdollisuus seurata seminaaria etäyhteydellä, ensi kertaa Naisliiton historiassa.

TEKSTI: MARJATTA BJÖRNÄS · KUVAT: ELISA PUTTI

Seminaarin otsikko oli ”Oppia ikä kaikki - naiset mukana teknologian kehityksessä”.

Onko naisen oltava nörtti ja matemaattinen nero menestyäkseen, oli solution manager **Ilona Hoolin** otsikko. Hänellä on pitkä ja vaikuttava ammattiura. Ilona antoi meille kiehtovan kuvan siitä, minkälaista on olla menestyvä nainen teknologian ja yritysmailman nopeassa kehityskaareissa.

Muutama tärkeä Ilonan meille antama neuvo:

– Jos toivoo elämässä jotakin uutta, niin pitää tehdä jotakin uutta. Älä pelkää tuntematonta, joskus on hyvä jopa ottaa riskejä. ”Anna tien viedä, johonkin se aina päättyy.” Jos aina toistat samoja rutiineja, tuloskin on sama. Uuteen ei matkata vanhoja latuja pitkin.

– Joka päivä pitää olla kaksi asiaa: Jotakin uutta pitää oppia, olkoonkin se miten pientä tahansa. Päivän aikana pitää tapahtua jotakin, josta voi ilahduttaa. Joka päivä pitää tehdä jotakin erikoista, mistä juuri tämä päivä jää mieleen.

– Työn, ja kaiken muunkin mitä tekee, pitää olla kiinnostavaa, koska silloin tulos on myös parempi. Kannattaa myös hakeutua sellaisten henkilöiden pariin, jotka ovat itseäsi viisaampia, heistä oppii.

Päivän esitelmöitsijät: Ilona Hooli (yläkuva), Sari Vapaavuori (oik. ylh.) ja Maila Hakala.

Teknologia kuuluu meille kaikille, ikään katsomatta.

Kehittämispäällikkö **Sari Vapaavuori** Vanhus- ja lähimmäispalvelujen liitosta (Valli ry) kertoi ikääntyvien tarpeista palveluiden ja teknologian kehitystyössä ja yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Suomessa on nyt 1,2 miljoonaa yli 65-vuotiata henkilöä, ja määrä lisääntyy. Noin puoli miljoonaa ei käytä tietokonetta, vaikka heillä sinänsä olisi siihen valmiuksia. Kun palvelut siirtyvät verkkoon, vaarana

on, että varsin suuri määrä ihmisiä jää palvelujen ulkopuolelle. Digitalisaatio vaikuttaa hyvinvointiin, mutta se myös eriarvoistaa.

Miten tämä ratkaistaan? Kaksi ratkaisulinjaa on, ja molemmat vaativat valtavasti työtä.

– On valtava tarve opastukseen ja tukeen tietotekniikan käytössä. Tukea on jo nyt saatavilla paljonkin, mutta ne, jotka ovat eniten tuen tarpeessa, eivät sitä saa tai osaa pyytää. Tuen pitää olla henkilökohtaista, jotta se olisi riittävän tehokasta. Kaikki palvelut verkossa pitää järjestää niin, että niitä on helppo käyttää. Ohjeet tulee tarjota mahdollisimman selkeästi. Selkokieli voi tässä olla hyvänä apuna.

– Toiseksi meidän on ymmärrettävä, että kaikki palvelut eivät voi olla pelkästään verkossa. Vieläkin on tarvetta, että asioita voidaan hoitaa ”tiskin yli” eli pitää olla mahdollisuus, että voi käydä ihan henkilökohtaisesti pankissa tai virastossa.

Teknologia kehittyä valtavasti, se kuuluu meille kaikille ikään katsomatta. Myös ikäihmisen pitää tuntea olevansa yhteiskunnan täysivaltainen jäsen. Siksi on tärkeää puhua ikäteknologiasta ja hyvinvointiteknologiasta.

Quin Suomi – Quin Finland -yhdistyksen perustajajäsen, tiedottaja **Maila Hakala**, nosti esiin keksijänaisten merkityksen keksijöille persoonallisella tavalla. Hänen mottonsa ja elämänohjeensa on ”sattuma suosii valmistautumatonta mieltä”. Quin Finland on innovatiivisten naisten verkosto, jonka tavoitteena on tehdä tunnetuksi naiskeksijöitä ja edistää naisten keksintötoimintaa. Quin Finlandin naisista kuullaan vielä. Tässä linkissä voi tutustua yhdistyksen toimintaan: <https://www.quinfinland.com/>.

Liiton uudet kunniajäsenet Kirsti Ojala (vas.) ja Maija Kauppinen.

NAISLIITON KEVÄT- JA SYYSKOKOUKSET VANAJANLINNASSA

TEKSTI JA KUVA: KIRSI SAND

Suomalainen Naisliitto järjesti vuoden 2020 kevät- ja syyskokoukset samana päivänä 15.11.2020 Hämeenlinnan Vanajanlinnassa. Syynä kevätkokouksen myöhäiseen ajankohtaan olivat kevään koronavirustilanteen aiheuttamat kokoontumis- ja liikkumisrajoitukset.

Kevätkokouksessa valittiin **Opetusneuvos Hilja Vilkemaan stipendisäätiön** hallitukselle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja vuodelle 2020. Lisäksi valittiin kolme jäsentä erovuoroisten tilalle vuosiksi 2020-2021. Puheenjohtajana valittiin jatkamaan **Marja-Riitta Tervahauta** Torniota ja varapuheenjohtajana **Marjukka Helenius** Helsingistä. Erovuorossa olleet **Heli Eskolin** (Hämeenlinna), **Merja Talamo** (Helsinki) ja **Ulla Törne** (Oulu) valittiin jatkamaan. Hallituksessa jatkavat edelliseltä vuodelta **Maija Kauppinen** Hämeenlinnasta, **Soile Hakola** Vaasasta, **Liisa**

Temisevä Jyväskylästä ja **Annika Örn** Torniota.

Syyskokouksessa tehtiin valintoja **Naisliiton hallitukseen**. Puheenjohtajana jatkaa **Eva Tervonen** Jyväskylästä. Uudeksi varapuheenjohtajaksi valittiin **Nuppu Rouhiainen** Helsingistä. Hallituksen jäseniksi vuosille 2021-22 valittiin aiemmin varapuheenjohtajana toiminut **Marja-Riitta Tervahauta** (Tornio), ja jatkavana **Maija Anttila** (Helsinki). **Soile Hakola** Vaasasta jatkaa hallituksessa vuoden 2021. Hallituksessa jatkavat edelleen **Raïli Ilola** Torniota, **Ritva Karinsalo** Hämeenlinnasta ja **Marianna Rossi** Oulusta.

Kokouksen päätteeksi Naisliitto kutsui liiton kunniajäseniksi **Maija Kauppinen** Hämeenlinnasta ja **Kirsti Ojalan** Oulusta. Molemmat ovat tehneet liiton hyväksi pitkään aktiivista ja ansiokasta työtä, Maija Kauppinen etenkin Minna-lehden päätoimittajana ja Kirsti Ojala Naisen Ääni -verkkojulkaisun parissa.

MUUTAMA SANA INTERSEKTIONAALISUUDESTA

”Ain` t I a Woman?, Enkö ole(kaan) nainen?” Iskulauseen heitti yhdysvaltalainen **Sojourner Truth** (1797–1883) puheessaan **Naisten oikeuksien konventissa Ohiossa vuonna 1851**. Truth, itsekin entinen orja, taisteli orjuuden lakkauttamisen ja naisten oikeuksien puolesta.

TEKSTI: ANNELI MÄKINEN JA NUPPU ROUHIAINEN · KUVA: ANNE KURKI

Feministisessä tutkimuksessa epätasa-arvo laajeni 1900-luvun loppupuolella sukupuolesta rotuun, luokkaan ja seksuaalisuuteen. Alettiin tunnistaa, että naiset eivät ole yksi yhtenäinen ryhmä. Amerikkalainen **Kimberlé Grenshaw** toi keskusteluun ja tieteeseen sanan intersektuaalisuus (leikkaus, leikkauspiste, risteys).

INTERSEKTIONAALISUUS ON AJAN HERMOLLA

Suomessa intersektionaalisuus nousi kesän 2020 kuumimmaksi sanaksi, kun ministeri **Maria Ohisalo** luonnehti sillä hallituksen uutta tasa-arvo-ohjelmaa todetessaan, että sen kantava näkökulma on intersektionaalinen feminismi. Ohjelma kertoo sen tarkoittavan ”tarkastelutapaa, jossa monien tekijöiden, sukupuolen ohella, esimerkiksi sosioekonomisen taustan, asuinpaikan, alkuperän, perhetaustan, koulutuksen, iän, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen, sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun katsotaan vaikuttavan samanaikaisesti yksilön asemoitumiseen yhteiskunnassa”.

Hyvä esimerkki tästä paljastuu **Plan Internationalin** tuoreesta tutkimuksesta. Sen mukaan Suomessa verkossa häirittyjen tyttöjen osuus on hälyttävän korkea, 42 prosenttia.

Nuppu Rouhiainen (vas.) ja Anneli Mäkinen

Kun joukko jaetaan pienryhmiin, etniseen vähemmistöön kuuluvista tai maahanmuuttajataustaisista tytöistä peräti 65 prosenttia on häiritetty. Eroavuuksien tunnistaminen paljastaa vakavat ristiriidat ja osoittaa, ettei vain yhdenlaisilla toimilla poisteta ongelmaa.

MONIPERUSTAINEN SYRJINTÄ, INTERSEKTIONAALISUUS, NÄKYVÄ MONEN YHDISTYKSEN SISÄLLÖSSÄ

Naisasialiitto Union, Miehet ry ja **TANE** eli tasa-arvoasiain neuvottelukunta ovat ottaneet intersektionaalisuuden yhdeksi keskeiseksi teemaksi toiminnassaan.

Myös **Suomalaisen Naisliiton** toimintasuunnitelmaan 2021 on otettu mukaan moniperustaisen syrjinnän, intersektionaalisuuden tunnistamisen osana yhteiskunnallista vaikuttamista muiden järjestöjen kanssa.

Lähteet:

NORA -Nordic Journal of Feminist and Gender Research, Volume 28, Issue 3 (2020)

HS 3.7.20 Leena-Maija Rossi ja Kristiina Brunila, **Intersektionaalisuus tunnistaa moninaisuuden**.

PIMEÄLLÄKIN PILVELLÄ ON HOPEAREUNUS

Pysähdyttävän pandemian käänköpuolella on silmien avautuminen, korvien herkistyminen ja mahdollisuuksien näkeminen.

TEKSTI: MARJATTA BJÖRKNÄS · KUVAT: HANS BJÖRKNÄS

Kun juhlimme uutta vuotta 2020 ilotulitusten räiskeessä tehden suunnitelmia ja uuden vuoden lupauksia, kukaan meistä ei aavistanut, mitä keivät toisi tullessaan. Kiinan Hubein kaupungista lähti liikkeelle outo virus, Covid-19, kansakielellä korona. Pandemia levisi kevään aikana rajusti ympäri maapalloa ja mullisti kaiken. Media tulvi uutisia joukkosairastumisista ja massakuolemista Euroopassa ja Yhdysvalloissa.

Maaliskuussa Suomi oli poikkeustilassa. Epidemia saatiin tehokkaasti hallintaan yli 70-vuotiaiden eristämisellä ja muilla rajoituksilla kesään mennessä. Syksyllä tartuntamäärät kasvoivat, mutta vastuullisesti toimien pystymme pitämään infektion kurissa.

Epidemian seuraukset ovat vakavat. Tauti on vienyt sairaalaan ja

tehohoitoon ja paraneminen on voinut kestää kuukausia. Tauti on koetellut myös henkisesti. Ikääntyneet ovat kärsineet eristyksistä. Yksineläjät ovat kokeneet ahdistusta, pelkoa ja masennusta. Nuoriin tämä vuosi saattaa vaikuttaa pitkälle tulevaisuuteen. Epidemiasta aiheutui myös taloudellisia menetyksiä, työttömyyttä ja epätasa-arvoa. Tarvitsemme nyt keinoja selviytyä ”uudessa normaalissa” arjessa ja kykyä nähdä eteenpäin.

COVID 19 -INFECTIO YSTÄVIEN KOKEMANA

”Minun aktiivinen elämäni muuttui täysin. En voinut mennä tapaamaan ystäviäni, konsertit, teatterinäytökset ja muut yhteisölliset tapahtumat peruttiin. Mistä nyt sai-

sin elämäneliksiirini? Elämän sisältö ja ilo oli etsittävä itsestäni. Lisäsin kotiliikuntaa. Ryhdyin kävelemään enemmän ulkona. Tajusin, etteivät virukset tipu puista eivätkä sada pilvistä. Kävelin ne matkat, jotka yleensä ajojin autolla. Päätin sivistää itseäni ja täyttää ne aukot kirjallisuudessa, jotka olivat vielä avoinna. Aivan uusia maailmoja avautui.”

80-vuotiaana kirjailijaksi ryhtynyt kauppatieteiden maisteri, 86 v.

”Toisenlaiseen elämänrytmiin siirtyminen ei juuri tuntunut omassa elämässäni. Toki etätyö alkoi parin viikon kuluttua tuntua väsyttävältä. Aloin kaivata työkaveria sekä siirtymistä kodista työpaikalle. Kaipasin myös ryhmäliikuntatunteja ja livekonsertteja. Teini-ikäiset lapseni

ovat suhtautuneet korona-aikaan hyvin ja heidän koulunkäyntinsä sujui ongelmitta omatoimisesti.

Ehkä aika ennen koronaa oli hulluuden poikkeustila, josta nyt ollaan siirtymässä kohti järkevempää aikaa. Olen suhtautunut koronaan tyyneesti ja koen toivoa. Tällaista elämä on, on aina ollut. Meidän on ymmärrettävä toimintamme olevan osa kokonaisuutta. Nyt on aika irrottautua kaikkivoipaisuuden harhoista.”

Museopedagogi ja freelancer-toimittaja, 45 v.

”Ohjatut kuntosaliliikunnat loppuivat helmikuussa kuin veitsellä leikaten. Aloin kutoa villasukkia, ”koronasukkia”. Tapani lukea kirjoja ääneen sohvalla loikoilevalle aviomiehelle on lisääntynyt. Pitkät kävelylenkit ja pihatyöt ovat pitäneet mielen virkeänä. Olen luottavainen tulevaisuuden suhteen. En osaa pelätä, vaan nautin jokaisesta päivästä. Viisas suomalainen sanalasku sanoo ”pelko on pahempi kuin paukahdos”, siksi luottavaisena uutta päivää kohti.”

Riskiryhmään kuuluva aviopari

POIKKEUSVUOSI OPASTI MUUTOKSEEN

Olemme oppineet pesemään käsiä usein ja kunnolla. Yleinen hygienian taso on noussut. Olemme oppineet liikkumaan julkisilla paikoilla kansakulkijat huomioiden.

Luonto kiittää. Ilmanlaatu on lyhyessä ajassa kohentunut. Veden saastuminen on vähentynyt.

Etätöiden ja rajoitusten tuloksena perheet ovat viettäneet aikaa yhdessä kotona. Kiireisen eri harrastuksiin rientämisen sijasta on löydetty luonnon tarjoamat ilot ja kauneus. Moni on huomannut yksinkertaisten asioiden antaman ilon.

– Sosiaaliset kontaktit – läheisyys, kädenpurius, halaukset, suudelmat – aiheuttavat sen, että kehoon erittyvät positiivisia hormoneja, mikä voi lisätä vastustuskykyä. Suuri osa näistä kontakteista nyt puuttuu. Islannissa ongelma on ratkaistu kannustamalla ihmisiä halaamaan puita! Marjatta Björknäs sanoo.

Uudet tavat pitää yhteyttä ovat yleistyneet. Zoom- ja Teams-sovellusten välityksellä on pidetty yhteyttä lapsenlapsiin, on vietetty illanistujaisia ja perhejuhlia. Uusia yhteydenpitoalustoja ja niiden turvallisuutta on kehitetty. Monet kotimaiset ja kansainväliset tapahtumat pidetään nyt videokonferensseina. Säästy kustannuksia ja arvokasta aikaa. Myös etäyhteydellä tapahtuva koulutus on ottanut aimo harppauksen eteenpäin ja mahdollistanut ajantasaisen tiedon saannin ja tasa-arvoisen osallistumisen.

Teattereiden, kulttuuritapahtumien ja festivaalien hetkellinen sulkeminen toi kulttuurin kaikkien ulottuville. New Yorkin Metropolitanin tai Pekingin oopperaan on päässyt verkossa vaikka joka ilta. Kirjastojen sulkiessa ovensa monet huomasivat, että E-kirjoja voi lainata ympäri vuorokauden. Kirjastojen tarjoaman PressReader-ohjelman kautta voi lukea paria tuhatta lehteä. Kirkkojen ollessa kiinni ihmiset ovat käyneet entistä runsaammin jumalanpalveluksissa, virtuaalikirjokossa.

Covid-19-epidemia tulee aikoinaan loppumaan. Tuloksena näistä poikkeusoloista on, että arvomaailmamme on muuttunut terveemmäksi. Näemme, miten vähästä voi tulla onnelliseksi. Me olemme myös vahvempia ottamaan vastaan uusia koettelemuksia, joita elämä tiellemme antaa.

Korona, virusveijari, kutsumaton vieras, ei valitse kohdetta, se ottaa haltuunsa linnan, palatsin, metsämajan ja city-yksiön asukkaat, se nipistää ja nitistää näppiensä välissä koko ihmiskunnan. Arasti kyselemme, onko tämän päivän korona tulevaisuuden alkusoittoa? Mikä on taudin tarkoitus ja mitä opimme.

EVA KONTIOKARI

LÄHE VÖLHJYYN -KESÄJUHLA 12.-13.6.2021 TORNIOSSA

Suomalaisen Naisliiton Tornion yhdistyksen järjestämällä kesäpäivillä 2021 tahdomme tuoda esille Lapin tärkeitä naisia ja sitä, miten he ovat vaikuttaneet elämäämme tiedoillaan, taidoillaan ja osaamisellaan.

Naisliitto haluaa verkostoitua eri toimijoiden kanssa ja olla yhteistyössä ruotsinsuomalaisten kanssa. Myös monipuolista alueemme kulttuuria ja luontoa haluamme esitellä vieraille. Kesäpäivät 2021 antaa siihen mahdollisuuden ja samalla voi tutustua 400 vuotiaan juhlivaan Tornion kaupunkiin.

Jo vain kannattaa tulla. Eikä se ole ko lähteä Suomalaisen Naisliiton Lähe Völhjyyn -kesäjuhlaan 12.-13.6.2021 Torniossa.

OHJELMA

LAUANTAI 12.6.2021	SUNNUNTAI 13.6.2021
10.00 Kahvi ja leipä Park Hotelli, jossa myös majoittuminen	13.00 Ruokailu: lohikeitto ja rieska sekä kampanisukahvit
10.30 Kesäpäivien avaus Tornion Park Hotellissa / Tornion Kaupungin tervehdys	13.45 Aavasaksan kruununnäyttämö Pohjoismaiden ensimmäisen naisräkijailijan Annikki Kariniemen elämästä
11.00 Lähe Völhjyyn -bussimatka Tornionlaaksoon / Kierrämme Tornionjokivartta Tornio-Yliornio-Aavasaksa-Övertorneå-Haaparanta	15.00 Matarengin kirkko Övertorneålla, Ruotsissa
12.15 Aavasaksanvaara / Kirjailija Annikki Kariniemen patsaaseen tutustuminen	15.45 Lähtö paluumatkalle / Pysähtyminen Kukkolaforssin, Ruotsi
	17.30 Torniossa Park Hotellissa
	19.00 Illanvietto Grand Hotelli Mustaparta / Päivän yhteenveto

TERVETULOA 400-VUOTISJUHLAANSA VIETTÄVÄÄN TORNIOON!

Pohjolan Leijona Gustav II Adolf perusti Tornion kaupungin 1621 Tornionjoen suuhun Suensaarelle. Suomalaisen Naisliiton Tornion yhdistys taas perustettiin vuonna 1907. Yhdistys on siis jo pitkään edistänyt aktiivisesti alueen tasa-arvoa ja naisasiaa.

Tornion kaupungin perustehtävänä ja toiminta-ajatuksena on olla ”Onnellisten asukkaiden, uudistuvien palveluiden ja menestyvien yritysten vetovoimainen rajakaupunki”. Näillä eväin toteutamme kaupunkistrategiamme visiota kasvaa ja kehittyä maailman toimivimmaksi rajakaupungiksi.

Tornion ja Haaparannan muodostamassa kaksoiskaupungissa ihmisten ja yhteisöjen epävirallinen yhteistyö yli rajan osoittaa, kuinka visiomme on jo toteutunut aivan konkreettisesti. Elämä rajakaupungissa on lämmintä ystävyyttä ilman kieli- ja tapakulttuurirajoja. Kaksoiskaupungin rooli on tuonut oman erityispiirteensä paikallisyhdistyksenkin toimintaan. Ajatukset ja jäsenet ovat liikkuneet vilkkaasti yli valtakunnan rajan.

Tulevaisuuden kunnassa ”onnellisten asukkaiden” osallistumisen merkitys kasvaa. Tätä näkökulmaa Tornion yhdistys on toteuttanut kokoamalla yhteen eri alojen toimijoita, jotka ovat edistäneet niin naisten kuin ikäihmisten asiaa.

Suomalaisen Naisliiton vuoden 2020 teema on ”Naiset mukana teknologian kehityksessä”. Myös Tor-

nion kaupungin tavoitteena on tuoda digipalvelut kaikkien saataville. Tätä varten laaditulle digiagendalle onkin koottu toimialoittain kaupungin tarjoamat, digitalisoitavat palvelut. Tänä vuonna esimerkiksi ikäihmisten palveluissa pilotoidaan sähköisiä etäkäyntejä ikääntyneiden torniolaisten luona.

Kaupungin toiminnan näkökulmasta yhteisöllisyys ja tasa-arvo ovat keskeisimpiä viestejä. Tornion paikallisyhdistyksen toiminnassa on erityisen hienoa yhteisöllisyys ja vahva sitoutuminen. Yhteistyön ja sen rakentaman yhteisöllisyyden kautta ihmiset kiinnittyvät alueeseensa, josta tulee juuri heille paras paikka asua.

TIMO NOUSIAINEN
kaupunginjohtaja

Kaupungin toiminnan näkökulmasta yhteisöllisyys ja tasa-arvo ovat keskeisimpiä viestejä.

TORNION 400-VUOTISJUHLAVUODEN TAPAHTUMIA

12.1.-25.4.2021	Kustaan kolme kaupunkia -näyttely, Tornionlaakson museo
19.2.-14.3.2021	Terveet kädet -kuvanäyttely, Aineen taidemuseo
15.-16.4.2021	Historiallisten kaupunkien seminaari
10.-16.5.2021	Tornio-päivät, Tornio 400 -veistoksen julkistus, yleisöjuhla, konsertteja lapsille ja aikuisille.
2.-3.7.2021	Kalottjazz & Blues -festivaali
20.-22.8.2021	Neulefestarit
6.11.2021	Kustaa II Aadolf -juhlinnat

<https://www.tornio.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/kulttuuri/tornio-400-vuotta/>

KUVA: JUHA ÅMAN

MITÄ KUULUU KANTTILALLE?

Minna Canthin kotitalosta uusi kulttuurikeskus

Kuopion keskustassa Snellmanipuiston laidalla kohoaa 200-vuotias vaaleanvihreä puurakennus, Minna Canthin entinen koti- ja liiketalo Kanttila. Kulttuurihistoriallisesti merkittävä rakennus on kokenut aikojen saatossa muutoksia ja se pääsi viime vuosikymmeninä rapistumaan. Nyt on meneillään suuri korjaus- ja uudistushanke, jolla pelastetaan Kanttilan rakennus ja luodaan kulttuurikeskus, joka palvelee kulttuuria, taidetta ja matkailua. Hankkeen on määrä valmistua vuonna 2025.

TEKSTI: KIRSI SAND

Kanttilan talon historia ulottuu 1820-luvulle. Siinä toimi alkuaan Petter Wäänäsen perustama Sisä-Suomen ensimmäinen kirjakauppa. Minna Canth muutti leskeksi jäätyään Jyväskylästä Kuopioon vuonna 1880 ja asettui asumaan Kanttilaan. Rakennuksessa oli myös perheen sekatarvakauppa ja puuvillapuoti. Kanttila oli myös kohtauspaikka. Kuuluisan Minnan salongin vieraina nähtiin monia kulttuurivaikuttajia Juhani Ahosta Järnefelteihin ja Jean Sibeliukseen. Kanttila oli Minna Canthin perillisten hallussa vielä 1970-luvulle saakka. Sitten rakennus oli eri omistajilla ja pitkään tyhjilläänkin ja jopa purku-uhan alla.

Vuonna 2016 perustettu yhdistys **Minna Canthin talo ry** osti lahjoitusvaroin Kanttilan rakennuksen vuonna 2017. Kuopion kaupunki myönsi hankkeeseen 50 000 euron avustuksen. Vuonna 2019 kaupunki osti tontin ja vuokrasi sen Kanttilalle 40 vuodeksi. Kauan odotettu talon korjaus- ja muutostyö lähti näin käyntiin. Rahoitusta ja uusia yhteistyökumppaneita on sen jälkeen hankittu ja niitä etsitään aktiivisesti edelleen. Yhdistyksen jäsenhankinta on ollut vilkasta. Kannattajajäse-

Toiminnanjohtaja Anja Lappi on kulttuurialan monitoimimainen, taidehallintoon erikoistunut musiikin maisteri ja kulttuuriryrittäjä. Hän on mm. yksi Tanssiteatteri Minimin perustajajäsenistä. Yrittäjäkoke-musta hänellä on 20 vuoden ajalta.
KUVA: MIKKO MÄNTYNIEMI

ninä on sekä yhteisöjä että yksityisiä henkilöitä. Mukana on myös Suomalainen Naisliitto.

Minna Canthin talo ry omistaa Kanttilan – Kiinteistö Oy Minna Canthininkatu 20-22 – osakkeet. Keskinäisen kiinteistöosaakeyhtiö Kanttila

(KOY) toteuttaa peruskorjauksen ja huolehtii rakennuksen ylläpidosta. Projektia johtaa kulttuurialan yrittäjä, musiikin maisteri **Anja Lappi**. Koko korjaushanketta hallinnoivat Minna Canthin talo ry:n ja KOY:n hallitukset. Projektin arvioitu budjetti on n. 3,5 milj. euroa. Uudistettuna Kanttilan on määrä olla valmis Kuopion kaupungin 250-vuotisjuhlavuonna 2025.

UNIIKKI RAKENNUSHANKE ETENEE

Anja Lappi on innostunut ainutlaatuisesta rakennushankkeesta.

– Kuopio tarvitsee Kanttilaa! Siitä tulee Minna Canthin henkisen perinnön säilyttäjä ja samalla uutta luova kulttuurikeskus. Rakennuksen sijainti ydinkeskustassa on ihanteellinen ja lähellä ovat myös mm. korttelimuseo ja VB valokuvakeskus.

Paljon on jo neljän vuoden aikana 2016-2020 saatu hankkeessa aikaan. On tehty rakennushistoriallinen selvitys ja valittu pääarkkitehti, joka on arkkitehtitoimisto Arto Mattila. On käyty rahoitusneuvotteluja ja pyydetty rakennuttaja-, LVI- ja muita tarjouksia. Rakennukselle

Kanttilan rakennus. KUVA: NIKO PUUMALAINEN

on myös laadittu tila- ja toimintasuunnitelma.

TASA-ARVON JA TAITEEN TALO

Kanttilasta tulee kulttuurikeskus, jonka toiminnan tärkeinä painopisteinä ovat sanataide ja journalismi ja laajemmin Canthin tapaan tasa-arvoon, demokratiaan ja sananvapauteen liittyvät teemat.

Kanttilan tuleva toimintamalli tarjoaa monipuolisia palveluja.

– Kanttilalle luodaan taiteen ja tieteen residenssiohjelma, joka tarjoaa majoitusta ja työskentelytiloja taiteilijoille ja tutkijoille, Anja Lappi kertoo suunnitelmista. – Kanttilaan tulee myös Minnan salonki & museo, joka kertoo Minna Canthin elämäntyöstä. Tulossa on myös monitoimitiloja paitsi työskentelyyn myös messu- ja juhlatiloiksi. Kahvila-ravintola houkuttelee kävijöitä Kanttilaan ja sinne on suun-

niteltu mm. Itä-Suomen yliopiston tiedekahvila. Uudessa Kanttilassa on myös kauppa, Minnan Puoti, sekä digi- ja live-näyttämö.

Työtä on paljon, ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa tarvitaan. Jokaiselle edellä mainitulle osa-alueelle on muodostettu oma toiminnan sisältöä suunnitteleva valiokunta, johon kuuluu eri alojen taiteilijoita, yrittäjiä sekä kulttuurin ja tekniikan alan osaajia.

Minna Canthin talo ry. on nostanut Kanttilaa esille tiedotuksessa ja sosiaalisessa mediassa. Viime kesänä heinä-syyskuussa oli esillä Kanttila 200 vuotta -näyttely. Kaupunkilaisia on tavoitettu myös Kanttilan pop up -kirjakahvilassa, joka avattiin Kuopioon kauppakeskus Minnaan lokakuussa.

– Kanttila tarjoaa ainutlaatuisen ja vetovoimaisen, ympärivuotisen kulttuurimatkailukohteen, Anja Lappi sanoo.

– Kanttila ei ole mikään tavallinen rakennus, vaan talo, jossa Minna Canthin toiminnan sanoma elää voimakkaasti. Ponnistellemme rakentaaksemme jotakin kestäväää, niin että Kanttilan tulevaisuus jatkuisi ainakin seuraavat 150 vuotta eteenpäin.

Lisätieto: www.kanttila.fi ja www.facebook.com/minna-canthintalo

Kanttilan tuore esittelyvideo Youtubessa: <https://www.youtube.com/watch?v=q7wH13CY8pw&t=9s>

Uutisklippi Kanttila 200 vuotta -näyttelyn avajaisista Arenassa: <https://areena.yle.fi/1-50576806>

Kirkkoherra Mirja-Liisa Lindströmin virkaan asettaminen vuonna 2020. KUVAT: HARRIET URPONEN / OULUN HIIPPAKUNTA

KIRKKOHERRA MIRJA-LIISA LINDSTRÖM – EDELLÄKÄVIJÄ POHJOISISSA SEURAKUNNISSA

Tornion seurakunnan nykyinen kirkkoherra Mirja-Liisa Lindström on pariinkin otteeseen rikkonut lasikattoja. Mirja-Liisa Lindström asetettiin kirkkoherran virkaan Alatornion kirkossa vuonna 2020. Hän on täten ensimmäinen naiskirkkoherra Tornion seurakunnassa ja Oulun hiippakunnassa ensimmäinen nainen, joka sai pappisvihkimyksen vuonna 2001.

TEKSTI: RAILI ILOLA

Mirja-Liisa Lindström on syntynyt vuonna 1957 Vaajakoskella Jyväskylässä. Päästyään ylioppilaaksi

Mirja-Liisa aloitti opiskelunsa Helsingin yliopistossa teologisessa tiedekunnassa. Hän valmistui teologi-

an maisteriksi vuonna 2000 ja hänet vihittiin papiksi seuraavana vuonna Oulun tuomiokirkossa. Lindström

on suorittanut pastoraalitutkinnon 2004 sekä seurakuntatyön johtamisen tutkinnon 2005. Hän on suorittanut kasvatustieteen, erityispedagogiikan ja opettajan pedagogiset opinnot ja ollut opettajana mm. Helsingissä, Turun seudulla ja Rovaniemellä.

Ennen valintaansa kirkkoherraksi Lindström toimi Rovaniemen seurakunnan kappalaisen virassa Ounasvaara-Alakemijoen alueella parisenkymmentä vuotta.

OULUN HIIPPAKUNNAN ENSIMMÄINEN NAISPAPPI

Teologian tohtori Samuel Salmi vihittiin piispaksi Oulun hiippakuntaan vuonna 2001. Tämä avasi naisille mahdollisuuden saada pappisvihkimys Oulun hiippakunnassa. Mirja-Liisa Lindström pääsi tähän historialliseen vihkimykseen ensimmäisenä naisena.

Maine hiippakunnan ensimmäisenä naispappina seurasi aluksi Lindströmiä. Rauhantervehdyksensä vuodelta 2012 Lindström muistellee tapausta näin:

– Varsinkin kirkollisissa piireissä tunsin olevani julkkis, lähes häiriöksi asti. Muistan, miten Rovaniemellä kahvilassa ihmiset kulkivat vartavasten pöytäni ohitse ja tuijottivat – ihan ystävällisesti kyllä.

– Vihkimyksestä olisi voinut olla yksi monista. Mutta kai Luoja näki asian toisin. Huumorintajua hänellä ainakin oli, kun valitsi tällaisen pitkänlinjan ihmisen.

TORNION ENSIMMÄINEN NAISKIRKKOHERRA

Tornion seurakunnan uudeksi kirkkoherraksi valittiin Mirja-Liisa Lindström 26.5.2019 pidetyissä vaaleissa. Hän on seurakunnan ensimmäinen naiskirkkoherra. Ääniä annettiin yli kaksi kertaa enemmän kuin edellisellä kerralla kaksi ja puoli vuotta sitten. Äänestysprosentti nousi 23,6 prosenttiin. Kirkkoherran vaali kiinnosti seurakuntalaisia.

Äänestyksestä tuli tiukka. Rovaniemen seurakunnan seurakuntapastori Mirja-Liisa Lindström (herännäinen) sai 1 454 ääntä, ja

Tornion seurakunnan kappalainen Tero Saapunki (vanhoillislestadiolainen) sai 1 447 ääntä. Lindström nimettiin Tornion

seurakunnan vt. kirkkoherraksi 1.10.2019. Hänet asetettiin Tornion kirkkoherran virkaan 13.9.2020 Oulun hiippakunnan piispan Jukka Keskitalon pitämässä messussa.

Kirkkoherran perheeseen kuuluu puoliso Ilkka Lindström (eläkkeellä laamannin virasta) sekä aikuinen tytär. Harrastukset ovat: ratsastaminen omalla hevosella, musiikki, käsityöt, matkustaminen, dekkareiden lukeminen ja perheen mielestä autolla ajaminen.

Kirkkoherra Mirja-Liisa Lindström toivoo Tornion seurakunnan olevan tulevaisuudessa kohtaamisen ja lähimmäisenrakkauden seurakunta.

Kirkkoherra Mirja-Liisa Lindström (ed. oik.) SNL:n Tornion lukupiirin vieraana syyskuussa 2020. KUVAT: SNL / TORNION YHDISTYS

Kirkkoherra Mirja-Liisa Lindström on pariinkin otteeseen rikkonut lasikattoja.

Laura Jurkka Thalian torpan puutarhassa.
KUVA: HANS BJÖRKNÄS

LUOVUUDEN LÄHTEILLE JA ILON YTIMEEN

Näyttelijä Laura Jurkka istuu pihakeinussa Näyttelijäkoti Thalian torpan pihamaalla. Ympärillä avautuu Helsingin Munkkiniemi, jossa on asunut taiteilijoita vuosikymmenet ja jota Laura leikkilisesti kutsuu gallialaiseksi kyläksi. Lähellä on puiden kätöksissä vanhoja pittoreskeja puuhuviloita ja meri lainehtii aivan parin kivenheiton päässä. Aurinko leikkii puuston puissa, kevyt syystuuli kiikuttaa oksia. Valon välkettä ja varjoja. Niitä on ollut myös elämässä ja taiteilijan taipaleella.

TEKSTI: KIRSI SAND

Pitkän uran luonut näyttelijä Laura Jurkka on tunnettua teatterisukua. Hänen vanhempansa Jussi Jurkka ja Maikki Länsiö olivat koko kansan rakastamia näyttelijöitä. Kuuluja näyttelijöitä olivat myös isän sisarukset Sakari Jurkka ja Vappu Jurkka. Isovanhemmat Eino ja Emmi Jurkka loivat suomalaisen teatterin perustaa. Väkevät eväät Laura-tyttöselle, joka syntyi näyttelijäperheen ainoana lapsena vuonna 1958. Kun

Laura istuu puutarhakeinussa, hänessä pilkahtaa puheen lomassa häkellyttävän tuttua. Äitiä Maikkia ja isoäitiä Emmiä naurussa ja huumorissa, Jussi-isää viileässä älyssä ja tavassa sanoa. Nasevasti, naulan kantaan.

Intohimoinen rakkaus teatteriinkin leimasi sekä perhettä että sukua, Laura Jurkka kertoo. Näyttämö oli tärkein, perhe jäi toiseksi, kun teatteri määräiti elämän rytmin.

– Sekä vanhempani että muu suku oli teatterissa kaiken aikaa. Lapsuusvuosinani, kun äiti ja isä olivat näytöksissä ja harjoituksissa, olin paljon kotona omissa oloissani. Lapsuuteni oli yksinäinen, mutta se sopi minulle. Sain hallita kotona television kaikkia kahta TV-kanavaa.

– Tiesinkö jo pienenä, että minustakin tulee näyttelijä? Kenties. Olin toki jo pikkutyttönä teatterissa silloin tällöin avustajana. Se oli

Tango veressä, 1994. KUVA: VAASAN KAUPUNGINTEATTERIN ARKISTO / ANETTE SVENS

Its's Allright With Me, 1994.
KUVA: VAASAN KAUPUNGINTEATTERIN ARKISTO

Pesärikko, 1990. Laura Jurkka ja Lis Laviola.
KUVA: VAASAN KAUPUNGINTEATTERIN ARKISTO

minusta kivaa. Pääsin 16-vuotiaana avustajaksi kesäteatteriinkin ja pikku rooleihin talviteatteriinkin. Ylioppilastutkinnon jälkeen pyrin teatterikouluun, mutta en päässyt. Sain käydä monen muun tavoin sen pitemmän tien. Urani alkoi Porin Teatterista näyttelijäharjoittelijan pestistä.

TŠEHOVIN LOKISTA HELLO DOLLY -MUSIKAALIIN

Laura Jurkka on näytellyt useissa teattereissa sekä TV-sarjoissa. Ensimmäinen pitkä kiinnitys oli Vaasan kaupunginteatterissa (1987-1996). Vaasassa työ alkoi vanhassa elokuvateatterissa, joka toimi uuden teatteritalon rakennus- ja peruskorjaustöiden ajan väistötilana. Laura näytteli Tšehovin Lokissa Niinaa – näyttämönä vanha huvila Vaasan Hietalahdessa – ja Pesärikossa Armin halvaantunutta Ilmi-täitiä.

– Uusi teatteritalo toi uudet mahdollisuudet. Päästiin tekemään isoja musikaaleja, Tango veressä tai olla ensimmäisiä.

Vaasan jälkeen tulivat 1990-luvun free lancer -vuodet, jotka veivät Lauran tiiviissä tahdissa vierailukiinnityksiin eri teattereihin, mm. Kokkolan kaupunginteatteriinkin, Riihimäen Teatteriinkin, Tampereen Komediateatteriinkin, Savonlinnan Teatteriinkin ja Samppalinnan kesäteatteriinkin. Lisäksi näyttelijää työllistivät suositut TV-sarjat, kuten Elämän suola, Hyvien ihmisten kylä, Ihmeidentekijät ja Hovimäki.

Työteliäät vuodet heijastuivat näyttelijän terveyteen. Oli epämääräistä sydänperäiseltä vai-

kuttavaa oirehtimista, väsymystä ja masennusta. Vähitellen voimat palautuivat. Vuonna 2004 alkoi vakainainen kiinnitys Seinäjoen kaupunginteatterissa.

– Mikko Viherjuuri otti minut tuolloin töihin. Ensimmäinen roolini siellä oli Viulunsoittaja katolla -musikaalin Golde. Musikaalirooleja riitti: Abbedissan rooli Sound of Musicissa - olen tehnyt roolin myös Kokkolassa ja Samppalinnassa - sekä hurmaava Hello Dolly -nimirooli. Sain myös herkutella brittikomedioissa, kuten Juokse henkesi edestä -farsissa.

Klassista laulua opiskelleen Lauran upea sopraano on taipunut vaativiin musikaaliosiin. Komiikan hän hallitsee suvereenisti lahjakkuudella, johon kuuluvat oivallukset ja tilannetaju.

– Vauhdikkaan farssin tekeminen on matemaattisen tarkkaa työtä, rytmitaju on siinä avuksi. Replikkien taimaus, tulot ja menot näyttämöllä juuri oikeaan aikaan – sehän on iskevää kuin tenniksen peluu! Laura kuvailee.

– Komiikan avulla pääsin työväni takaisin ilon ytimeen. Huumori lääkitsee. Helpottaa, kun voi nähdä vaikeatkin asiat koomisessa valossa.

– Näyttelijälle rooli on onnistuessaan kuin Tuhkimon lasikenkä: kun se sopii, niin se vain sopii! Minusta se, onko rooli pieni vai suuri, ei ole kaikkein tärkeintä. Olennaista on itse karaktääri ja roolin merkitys kokonaisuudessa.

ELÄMÄNARVOISTA

Minusta ihmisen pitäisi elää niin, että kestää oman käyttäytymisensä seuraukset, Laura pohtii.

– Joka päivä on täynnä valintoja. Miten reagoi ja toimii? Antaako pelolle tilaa? Onko utelias ja avoin uudelle?

– Uteliaisuus on pitänyt ihmiskunnan hengissä ja vinyt kehitystä eteenpäin. Se on kokeilemista ja uuden keksimistä. Rohkeutta avata portit ja astua rajojen yli luovuuden lähteille. Siitä myös taiteessa on kyse.

MUNKKINIEMELÄINEN JO KOLMANNESSA POLVESSA

Laura jäi ennenaikaiselle eläkkeelle näyttelijäntyöstä vuonna 2012 sydänsairauden vuoksi.

Titanic-musikaali. Laura Jurkka ja Esa Ahonen, Seinäjoen kaupunginteatteri, 2008.
KUVA: ARI IJÄS

– Vuonna 2008 sain sydän-diagnoosin: laajentava sydänlihaskasvotus. Sydämentahdistin asennettiin viimeisen näytelmäni esityskaudella. Esitin musikaalissa venäläistä emigranttia: kaksi kohtausta ja yksi laulu, valkoinen kettu olkapäällä... Lavalle menin, vaikka tahdistimen kohdalla oli vielä tikit jäljellä. Kun sitten jäin eläkkeelle, olen helpottunut. Olihan takana jo 30 vuotta näyttämöuraa. Teatterin jälkeen olen pitänyt silloin tällöin ilmaisutaidon luentoja eri yhteisöille. Kuulijoina on ollut pappeja, psykiatreja, käräjäoikeuden henkilökuntaa, kauppatieteen opiskelijoita ja koripalloilijoita.

Eläkevuosien koti on Thalia-säätiön omistamassa v. 1958 valmistuneessa Näyttelijäkoti Thalian Torpassa. Rakas perheenjäsen on musta mopsi, Lysti-Leidi, jonka kanssa Laura tekee kävelylenkkejä päivittäin. Muuten Laura harrastaa käsitöitä, tekee kortitaidetta ja on opetellut digitaalista kuvankäsittelyä. Torpan asukkaiden kanssa on

myös pieniä harrastepiirejä.

– Viihdyn Munkkiniemessä. Olen syntyperäinen munkkalainen kolmannessa polvessa. Emmi asui aikoinaan lapsineen Hollantilaisentiellä naapurikorttelissani. Isä aloitti koulunsa täällä ja vanhempani hankkivat ensimmäisen kotinsa läheiseltä Perustieltä, Laura kertoo.

*Rooli on onnistuessaan
kuin Tuhkimon lasikenkä:
kun se sopii, niin se vain
sopii!*

Laura Jurkka

Munkkiniemessä onkin aina asunut taiteilijoita. Thalian torpan asukkaina on ollut monia tuttuja nimiä Maija Karhista ja Keijo Kompasta Kalevi Kahraan. Munkkiniemen Laajalahdentieltä löytyy toinenkin taiteilijatalo, kolmen talon kompleksi ”Apinalinna”. Siellä on asunut runsaasti teatteriväkeä, mm. Edvin Laine, Tarmo Manni, Joel Rinne, Jalmari Rinne ja Ansa Ikonen.

– Munkkiniemellä on oma historiansa ja oma elämäntyyliinsä, Laura sanoo. – Tämä on kuin Asterixin gallialainen kylä – hauska, värikäs, perinteikäs ja vähän boheemi.

Niin onkin. Taiteen henki asuu yhä täällä.

POHJOIS-POHJANMAAN KIRJOITTAJAT RY:N JUHLAKIRJA VALMISTUI

Suunnittelimme Pohjois-Pohjanmaan kirjoittajat ry:n 30-vuotisjuhlaa vuodeksi 2020 jo hyvissä ajoin edellisen vuoden syksyllä. Päätimme julkaista juhlakirjan, joka koostuisi jäsenten teksteistä. Kirjalle perustettiin nelihenkinen toimituskunta, jonka jäseneksi tulin. Lupasin koota kirjan ja taittaa sen, koska yhdistyksellä oli niukalti varoja kirjan kustannuksiin. Kirjan sivumääräksi sovittiin 160, joista kuvia 16 sivua. Kirjaan toivottiin n. 20-sivuinen historiaosuus.

Jäsenille lähetettiin pyyntö toimittaa kirjoituksiaan toimituskunnalle. Kirjoituksia tuli runsain määrin. Lajittelimme toimituskunnan kanssa tekstit ja saimme niistä seuraavat ryhmät: luontoaiheet, lapsuus- ja koulumuistot, matkojen muistot, sadut, ihmismieli, suomen kieli ja kielen oppiminen. Runot sijoitettiin sopivien ryhmien joukkoon.

Aloitin kirjan valmistelut kokoomalla arkistosta oleelliset asiat historiaosioon. Suurin työ oli löytää mahdollisimman monen jäsenen julkaisemat kirjat. Kirjojen luettelo lähenteli sataa kappaletta, vaikka kooste oli vain kymmenen viimeisen vuoden ajalta.

Valokuvien löytäminen kuvagalleriasta ja jäsenten tiedostoista oli helppoa. Iso työ oli kysyä jokaiselta kuvien henkilöltä lupa julkaisusta heitä käsitteviä kuvia.

Juhlavuosi alkoi kulua nopeasti. Aikatauluni pelastui karanteenin aikana, jolloin ei tarvinnut lähteä minnekään eikä pitää eri järjestöjen kokouksia. Työskentelyaikaa oli aina koko päivä.

Kirjan nimi kehittyi ajan kanssa, nimeksi tuli LUOVUUDEN LÄHTEILTÄ.

Kirjapaino sai kirjan aineiston toukokuun lopulla. Oikovedoksen ja pienten korjausten jälkeen kirja painettiin kesäkuun alussa. Paine hartioissani keveni. Jännityksellä odotin vielä lopullista teosta, etenkin kansien onnistumista. Tyytyväinen mieli tuli, kun kirjapaketit tuotiin oveleni juhannuksen jälkeen ja avasin ensimmäisen laatikon.

Oulussa 31.7.2020
KIRSTI OJALA

**Tornion kaupunki täyttää
400 vuotta vuonna 2021.
Tutustu juhluvuoden
teemoihin ja tapahtumiin
osoitteessa tornio.fi.**

#tornio400

Tornio

tornio.fi

KIRJAILIJA LAURA MANNINEN: HÄPEÄ JOHTAA VAIKENEMISEEN

TEKSTI: LAURA MANNINEN · KUVA: OTAVA / NICLAS MÄKELÄ

Ensimmäinen kerta oli pahin. Seisoin yleisön edessä ja kerroin, että olin kokenut henkistä, fyysistä ja seksuaalista väkivaltaa. Kerroin, että oli ollut tavallista mieltä nukkumaan mennessä pakoreittiä ja piilottaa taskuihin tärkeimmät. Oli ollut normaalia pelätä, saisiko nukkuttua, näkisikö aamua. Olin kirjoittanut siitä kirjan.

Seisoin yleisön edessä ja mietin, mitä ihmettä olin tekemässä. Hävetti, vaikka olin päättänyt, ettei ole minun häpeäni. Hävetti samoista syistä kuin muitakin kohtalontovereita. Ensinnä: kaikenlainen itseän kohdistuva väkivalta, myös satunnainen mottaus tuntemattomalta nakkikioskilla, aiheuttaa jostain syystä häpeää. Toiseksi: on hirvittävä, että kaltoin kohtelee ihmisen, jonka on valinnut ja päästänyt lähelle. Kolmanneksi: kun viimein uskaltaa puhua, liian usein kysytään, mikset lähtenyt heti.

Samaa kokeneet tietävät kyllä miksi. Koska ensimmäistä kertaa seuraa anteeksipyyntö ja anteeksi-anto. Lupaus, ettei paha toistu enää. Ensimmäinen kerta voi olla myös hento. Tiukka puristus ranteesta, kevyt tönäisy tieltä. Pitäisikö sellaisesta lähteä, jättää kaikki?

Toinen kerta yleisön edessä oli helpompi. Tiesin, etten mene puhumisesta rikki. Opin, että yleisö kuuntelee hiljaa. Jotkut nyökyttelevät. Opin tunnistamaan heidät, jotka olivat kokeneet samaa. Heille minusta tuli sisar, joka puki sanoiksi tuhansien ja taas tuhansien suomalaisten naisten tarinan.

Laura Manninen

Minulle alkoi sataa viestejä heilä. Se sai jatkamaan puhumista.

Muille minusta tuli kirjeenvaihtaja vieraasta maasta. Sotatantereelta haavoittuneena mutta hengissä palannut reporteri, joka kertoi järkyttäviä asioita. Siitä, kuinka rajat vähitellen siirtyvät, väkivalta rankistuu, tilanteeseen turtuu. Epänormaalia tulee uusi normaali. Omat voimavarat hupevat, pelko syö yöunet, syytä alkaa etsiä itsestä. Kunnes ei ole enää voimia ymmärtää omaa tilannetta tai kuvitella pois pääsyä.

Ja se häpeä. Se estää kertomasta. Eihän tällaista voi tapahtua minulle, meille?

Häpeä tuottaa vaikenemista ja vaikeneminen hiljasta hyväksymistä. Lehdissä väkivalta koskee syrjäytyneitä, alkoholisoituneita, niitä muita. Silti väkivaltaa tapahtuu kaikissa yhteiskuntaluokissa, kaikilla

asuinalueilla. Siksi siitä on pidettävä ääntä. Vain siten väkivallan kulttuuri voi loppua.

Minä sain puhua turvakodin avajaisten kutsuvieraille, sote-ammatilaisille, kirjamesuyleisölle, aamutelevision katsojille. Ihme kyllä puhuminen pienensi häpeää.

Kannan väkivaltaa yhä kehosani, mutta siitä on tullut vain yksi raita räsymatossani, jossa on paljon muitakin värejä, kirkaampia.

Kirjailija Laura Mannisen omakohtainen esikoisromaanin *Kaikki anteeksi* (2018) nousi ilmestyessään puheenaiheeksi. Teos käsitteli vallankäyttöä ja väkivaltaa parisuhteessa. Parisuhteita käsittelee myös värikäs toinen romaani *Sitten tapasin pehmeän miehen* (2020).

LÄHISUHDEVÄKIVALLAN YTIMESSÄ

Parisuhde ja perheasiat ovat jokaisen yksityisasia – vai ovatko? Väkivalta ei ole yksityisasia, se on rikos.

Vallankäyttö on yhteiskunnissa liikettä ylläpitävä voima. Valta ja voima liittyvät usein yhteen myös monissa eri muodoissaan. Demokraattisissa valtioissa vallankäyttöä säädellään yhteisillä laeilla ja säädöksillä. Yhdenvertaisuus tulisi olla näin turvattua jokaiselle. Asetelma muuttuu siirryttäessä pienempiin yksiköihin - parisuhteiden piiriin. Naiset ovat siirtyneet miesten holhouksesta pitkän historian tuloksena, mutta henkiset rakenteet ovat vielä pitkään taustalla. Ajatus, että perheasiat ovat jokaisen yksityisasia, vaikuttaa yhä. Väkivalta ei ole yksityisasia, se on rikos.

Lähisuhteessa väkivallan ilmapiiirissä vaikuttavat paitsi tehdyt sitoumukset, kiintymys puolisoon, mielestäni myös naisten ja miesten erilainen sosiaalinen ajatusmaailma. Naisen maailmankuvaan ei sovi väkivaltainen käytös normaalina toimintana, fyysisyys ei ole mikään normi. Tämän vuoksi itseä voimakkaamman henkilön väkivallan uhkaa ei joko ymmärretä todeksi tai sen merkkejä ei osata tulkita ajoissa oikein. Suomalaisnaisia kuolee jatkuvasti puolison väkivallan seurauksena.

VÄKIVALLAN KEHÄ

Kirjailija Laura Mannisen teoksessa *Kaikki anteeksi* (2018, Wsoy) näyttäytyy tunnettu lähisuuhdeväkivallan kehäkuvio. Aluksi nainen manipuloidaan lähelle pääsemiseksi,

ihastuksen alkutunne on voimakas. Tämän jälkeen koko naisen elämä otetaan haltuun tiiviisti, seuraa vaihe, jossa mies alkaa kontrolloida naisen liikkumista, ystäväsuhteita ja mielipiteitä. Naisen ajatukset alkavat olla väärin ajateltuja, hän ei ymmärrä, on huono ja rumakin. Näin murretaan naisen itsetunto ja trauma syntyy. Siirrytään jäätymiseksi nimitettävään henkiseen tilaan. Nainen sulkeutuu pelosta, häpeää ja syyllistyy eikä kykene hakemaan ulkopuolista apua. Mies pyytää anteeksi eri selityksin. Hän antaa tilanteen rauhoittua joksikin aikaa. Väkivaltakehä alkaa vähitellen uudelleen naista syyllistäen ja selityksiä vaatien. Kohdistettu väkivalta alkaa vääjäämättä raaistua. On tappouhkauksia, repimistä ja potkimista ja mustelmien selittelyä niille, joiden kanssa naisen on vielä lupa olla tekemisissä. Mies käyttäytyy ulkopuolisten seurassa täysin päinvastoin, kukaan ei näe eikä saa tietää todellisuutta. Eräänä päivänä lehdessä saattaa olla uutinen parisunnan kuolemasta ”parisuhdeongelmien vuoksi”.

UHRI VAIKENEE, MUTTA TARVITSEE APUA

On tärkeää, että lähisuuhdeväkivaltaa vastustavaa työtä pidetään jatkuvasti esillä. Tietoutta tulee jakaa jo kouluissa tasa-arvotyönä. Kuka tahansa nainen voi joutua väkivallan uhriksi, merkittävästi useammin kotonaan kuin kadulla.

KUVA: PEKKA LEHTINEN

”

Ajatus, että perheasiat ovat jokaisen yksityisasia, vaikuttaa yhä. Väkivalta ei ole yksityisasia, se on rikos.

Auta sinä uhria, joka apuasi tarvitsee, vaikka hän ei sitä pysty pyytämään, ennen kuin hän menettää kaiken. Väkivalta on miesten vastuulla – sanotaan, mutta miksi se ei sitten vähene?

Otammeko me naisliittolaiset vastuun?

KAIJA LEHTINEN
puheenjohtaja
Hämeenlinnan yhdistys

Kirjoittaja Kaija Lehtinen on toiminut Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyprojektin Keski-Suomen aluetyöryhmän puheenjohtajana ja poliisissa väkivaltarikosten tutkijana.

MARIA JOTUNIN JUHLAVUOSI

Vuonna 2020 on juhlittu yhtä kirjallisuutemme merkittävimmistä naiskirjailijoista: Maria Jotunin syntymästä on kulunut 140 vuotta.

Uraauurtava kirjailija Maria Jotuni (1880-1943) käsitteli teoksissaan rohkeasti aikansa polttavia aiheita sekä naisen ja miehen välistä suhdetta. Viileän satiirin taitajana Jotuni kuvaa naisen arkielämää ja paljastaa teksteissään ihmisen heikkoudet ja yhteiskunnan syvään juurtuneet asenteet. Jotunin tekstien jäljissä on kulkenut paitsi menestys, myös paheksunnan myrsky.

Jotunin tuotantoon kuuluu mm. novellikokoelma *Kun on tunteet* ja näytelmiä, kuten hälyä nostattaneet komediat *Kultainen vasikka* ja *Tohvelisankarin rouva*. Hänen ainoa laaja romaaninsa oli riipaiseva avioliittokuvaus *Huojuva talo*.

Kultainen vasikka, Jyväskylän kaupunginteatteri. Kuvassa Ella Mustajärvi (Kotkan kaupunginteatteri) ja Joonas Kääriäinen (Kouvolan Teatteri).

KULTAISEN VASIKAN RIKKAAT JA RAKKAAT

Syksyllä 2020 Suomea kiersi Maria Jotunin näytelmä *Kultainen vasikka* harvinaisena usean teatterin yhteistuotantona. Mukana olivat Kouvolan Teatteri sekä Kotkan, Jyväskylän, Turun ja Kuopion kaupunginteatterit, Teatteri Eurooppa Neljä ja Vapaa Teatteri. Klassikon ohjasi Berliinissä asuva ohjaaja Mikko Roiha.

TEKSTI: KIRSI SAND JA EVA TERVONEN · KUVA: MOE MUSTAFA

Sota-aikaan sijoittuva Kultainen vasikka kuvaa perhettä, jonka äiti Katariina on ryhtynyt tienamaan rahaa keinottelulla. Musta pörssi pyöri villinä ja kaikki on kaupan. Naimisissa oleva tytär karkaa rikkaamman miehen matkaan. Jätetty aviomies puolestaan ryhtyy kasvattamaan omaisuuttaan. Sodan päättyminen romahduttaa monien talouden ja rahanhimossa tehdyt päätökset joutuvat punnittaviksi.

Kultaisen vasikan kävi tuoreeltaan syyskuun lopulla katsomassa Suomalaisen Naisliiton puheenjohtaja **Eva Tervonen**.

Näyttelijäsuoritukset olivat erittäin hyviä. Erityisesti hienoa oli mielestäni perinteisten sukupuoliroolien rikkominen. Toisaalta saimme nähdä, mihin vankilaan pintyneet roolikäsitykset meidät pakottavat,

Eva Tervonen kuvailee kokemustaan näytelmän Jyväskylän-ensi-illassa. – Näytelmässä oli musiikkia ja paljon liikunnallisuutta ja tanssia. Lavastus ja puvut ovat modernit, lähes askeetiset.

– Näytelmä kuvaa naisen suhdetta rahaan. ”Nerokkaalle naiselle kaikki on kapitaalia.” Rahalla mitataan kaiken arvo – ihmisen, rakkauden ja avioliiton, Eva pohtii. – Miehelle raha on itsestäänselvyys, mutta naiselle se joko mahdollistaa tai estää asioita. Raha määrittää paikkasi yhteisössä. Jos on rahaa, on vapautta, vapautta valita.

– Kokonaisuutena näytelmä on hienosti toteutettu. Näyttelijät tulivat monista teattereista ja teos esitettiin eri puolilla Suomea. Ajatus on kiehtova ja toivon tuollaista yhteistyötä toteutettavan enemmänkin.

HUOJUVA TALO, KOTI-IDYLLIN TAUSTOJA

Maria Jotunin romaani *Huojuva talo* (1963) ilmestyi 20 vuotta kirjailijan kuoleman jälkeen. Teos kuohutti, se oli perheväkivallan kuvaus. Kirjoittaako Jotuni avioliitostaan professori Viljo Tarkiaisen (1879-1951) kanssa? Onko kirja totta vai fantasiaa?

TEKSTI: RIITTA MÄKELÄ · KUVA: ATELIER NYBLIN; SKS, ARKISTO

Jotunista ja Tarkiaisesta tiedettiin, että he olivat toistensa parhaita työtovereita, kirjoitustensa lukijoita ja kommentoijia. He puolustivat toisiaan julkisuudessa. Tarkiaisen puolusti Jotunia muun muassa *Kultainen vasikka* ja *Tohvelisankarin rouva* -näytelmien aikaansaamisessa kohuissa. Tarkiaisen oli Jotunin manageri.

Isän, äidin ja kahden pojan perheessä luettiin paljon ja keskusteltiin kirjallisuudesta. Perhetutuissa oli paljon kuvataiteilijoita. Oli asunto-osake ja kesäpaikka.

Maria Jotunin *Huojuva talo* -käsikirjoitus osallistui Otavan romaanikilpailuun 1936. Kilpailun voitti Auni Nuolivaaran *Paimen, piika ja emäntä*. Jotuni oli päättänyt kilpailla vain voitosta ja veti kirjoituksensa pois. Käsikirjoitus oli Jotunin ja Tarkiaisen vanhemman pojan, lääkäri Jukka Tarkiaisen hallussa ja julkaistiin vasta tämän kuoleman jälkeen.

Professori **Kari Tarkiaisen** (1938-), Jukka Tarkiaisen poika, on kirjoittanut isoisästään elämäkerran *Viljo Tarkiaisen, suomalainen humanisti* (1987). Kirjan luku Koti-idylli vai perhehelvetti? vastaa kysymykseen mm. kirjeiden ja muistiinpanojen avulla: ”Maria Jotunin sanoma on selvä – hänen miehensä, niin paljon kuin tämä arvosti häntä kirjailijana, oli aviomiehenä luonnehäriröinen, väkivaltainen despootti, jonka kanssa oli erittäin vaikea tulla toimeen.”

Kari Tarkiaisen mukaan *Huojuva talo* oli Maria Jotunille välttämätön

Maria Jotuni ja Viljo Tarkiaisen sekä pojat Jukka ja Tuttu Tarkiaisen 1920-luvun alkupuolella.

katharsis. Jotuni kirjoitti itsensä vapaaksi raskaista tunnoistaan, miehen toistuvista raivokohtauksista ja mustasukkaisuudesta. Jotuni kuitenkin halusi ymmärtää miehensä käyttäytymistä tämän lapsuudenkokemusten kautta. Kari Tarkiaisen palasi aiheeseen, joskaan ei niin suoraan sanoin, myös käsitellessään *Huojuva talo* myöhemmässä Maria Jotuni -elämäkerrassaan *Maria Jotuni – Vain ymmärrys ja hymy* (2013).

Tarkiaisen päättelee, että avio-

parin syvä välikirko ajoittuu 1920-luvun jälkipuoliskolle. Samaan aikaan perheellä oli asunnon ja kesäpaikan ostosta taloudellisia huolia. Viljo Tarkiaisella oli syviä riitoja entisten ystäviensä kanssa ja eduskuntaa myöten käytiin keskustelua Tohvelisankarin rouva -näytelmän moraalittomuudesta.

Mutta silloin tai myöhemmin kukaan ”ulospäin ja muiden tietoon ei Tarkiaisilta vuotanut paljon, sillä perheen pitkäaikainen kotiapulainen oli kuuromyökkä”.

Naisliittolaisia kesäkokouksessa 1923. KUVA: SUOMALAISEN NAISLIITON ARKISTO / SÄILYTYS: HELSINGIN KAUPUNGINARKISTO

VALKOISIA VARIKSIA JA HELMIKANOJA

TEKSTI: KIRSTI POHJONEN JA ANNELI MÄKINEN

– Minua on surettanut, kun tuo historiikki on sivuutettu hyvin vähin äänin.

Näin sanoo Suomalaisen Helsingin ja Hämeenlinnan yhdistyksen jäsen **Anneli Mäkinen**. Hän on aktiivi naisliittolainen, joka vaikuttaa monessa työryhmässä.

Anneli mainitsema kirja on Suomalaisen Naisliiton 110-vuotisjuhlateos *Valkoisia variksia ja helmikanoja*, joka julkaistiin osana juhluvuoden viettoa 2017. Kirjan on koontanut toimittaja, liiton entinen puheenjohtaja **Maija Kauppinen** Hämeenlinnasta.

Anneli, millä tavalla sinusta tuntuu, että kirja on jäänyt vaille ansaitsemaansa huomiota?

– Lukiessani kirjaa minulle kävi kuin sotakirjallisuuteen in-

nostuneelle ylioppilas-minälle, jokahuudahtaa Vänrikki Stoolin alussa ”luin rivin, luin kaks, vereni tunsin kuumemmaks”. Riemastuin Naisliiton alkutaipaleen teräksenlujista edelläkävijöistä ja innostuin heidän toimintatavoistaan. Odotin innokkaasti, että pääsen keskustelemaan menneistä tapahtumista ja niistä saatavista virikkeistä. Mutta liiton tai yhdistysten omista tilaisuuksissa juhlateosta ei ole käsitelty millään tavalla, mi-

kä on suuri sääli. Poikkeus on Hämeenlinna, joka järjesti vuonna 2018 kirjan keskeisistä teemoista, avioliittolaista, siveellisyydestä, pasifismista ja naispappeudesta

avoimen, suuren suosion saaneen jäsenillan.

Miksi olisi tärkeää lisätä tietoa Naisliiton historiasta?

– Jos ei tunne menneisyyttä, tämä hetki on tyhjän päällä, tai niiden mielikuvien ja kuvitelmien päällä, joita muut syöttävät kuka missäkin tarkoituksessa. Sanotaan, että se, joka hallitsee menneisyyttä, on vahvoilla myös tulevaisuudessa. Dystopia-kirjallisuudessa

yksi vallankäytön tapa on oman historian jatkuva uudelleenkirjoittaminen, väärentäminen. Kaukana tästä eivät ole ne todellisetkaan valtiot, joissa ikävien yksityiskohtien pen-

Ei pelkästään puhetta, vaan tekoja, sellaisia olivat nämä varhaiset naisliittolaiset.

ANNELI MÄKINEN

kominen omasta menneisyydestä on epäсэнmaallista. Nykyisyyden hallinnan ja tulevaisuuden rakentamisen vuoksi historia on poikkeuksellisen tärkeä.

Miten se tehtäisiin?

– Voi, on varmasti monta tapaa elävöittää meidän liittomme historiaa! Yhdistysten jäsenilloissa voisi olla silloin tällöin jonkun jäsenen tai jäsenryhmän tuottama alustus valitusta varhaisesta naisliittolaisesta ja hänen panoksestaan tasa-arvotyössä ja liitossa, mahdollisesti laajennettuna kyseisen ajan muulla kuvauksella. Tai otettaisiin esille tapahtuma, jossa naisliittolaisilla on ollut oma roolinsa, kuten esimerkiksi oma lehti tai kagaalit. Tuotettua aineistoa voitaisiin sitten haluttaessa jakaa yhdistysten ja liiton nettisivuilla.

Tai voitaisiin perustaa pieniä lukupiirejä, joissa keskusteltaisiin juhkakirjan sisällöstä ja sen antamista virikkeistä, esimerkiksi yksi luku kerrallaan. Uskon, että näin syntyisi aloitteita ja ideoita. Ei tarvitse kaikin osin keksiä pyörää uudelleen, vaan ammentaa oppia myös

meitä edeltäneiltä naisilta, heidän rohkeudestaan ja konkreettisiin aikaansaannoksiin ja vaikuttamiseen tähtäävästä toiminnastaan. Ei pelkästään puhetta, vaan tekoja, sellaisia olivat nämä varhaiset naisliittolaiset. Uskon, että kirja antaisi virikkeitä tähän!

**Tervetuloa
Park Hotel Tornioon!**

PARK HOTEL
TORNIO

parkhotel Tornio.fi

OULUN NAISLIITTOLAISET PERUSTIVAT ORPOKODIN PUNAORVOILLE

Oulun lehdet ilmoittivat tammikuun 1919 alussa: ”Kaikkia niitä kansalaisia, jotka harrastavat Orpokodin perustamista paikkakunnalle, pyydetään kokoontumaan suom. Keskikoululle tänään torstaina t.k. 9 p:nä kello ½ 8 ill. Alustuksen pitää maisteri Lauri Rosendal.” Allekirjoituksena oli Oulun Naisliitto. Siinä olivat tulevan orpokoti Onnelan syntysanat.

TEKSTI: RIITTA MÄKELÄ

Sisällisodan 1918 rintamalinjat olivat etäällä Oulusta. Mutta helmikuussa taistelut ylsivät Ouluun. Seuraukset olivat kaupunkilaisten silmien edessä: kaatuneita, haavoittuneita, vammautuneita, leskiä, orpoja, sairaita, nälkää ja köyhyyttä, työttömyyttä, asunnotomia ja palaneita rakennuksia. Raatin vankileirillä oli keskikeseään saakka noin 900 punaista ja noin 1000 venäläistä. Punaisten lesket eivät saaneet valtion eläkettä (vas- ta 1957).

Oulussakin oli elintarvikepula ja ruokamellakoita jo 1917. Kaupungin päätöksenteko ontui, koska uuden kunnallislain mukaisia vaaleja ei voitu pitää. Ne siirtyivät loppuvuoteen 1918.

ORPOKOTI ONNELAN VUOSIKYMMENET

Orpokodin perustamishankkeen ”äiti” oli Oulun lääninsairaalan ylihoitaja, Oulun Naisliiton sihteeri **Naima Kurvinen**. Oulun Naisliiton aktiivinen punaorpojen avustustyö alkoi heti 1918. Kerättiin varoja ja lahjoituksia, ensin ruokaa ja vaatteita varten. Orpokotiyhdistys perustettiin maaliskuussa 1919 ja

Oulun Orpokoti aloitti toimintansa 1.7.1919. Vuokratilat saatiin kauppias Lapinin talosta Oulun Laanilasta. Kaupunki maksoi avustusta kodin toimintaan, valtiokin jonkin verran, yritykset ja yksityiset lahjoittivat. Naisliitto keräsi varoja arpajaisilla ja iltamilla. Syyskuussa kodissa oli hoidettavana jo 12 lasta.

Kesällä 1922 Orpokoti muutti Oulun Kastelliin, edesmenneen kaupunginviskaali **Gustaf Toppeliuksen** huvilaan. Naisliitto maksoi kiinteistön lainarahalla (nykyrahassa noin 30 000 euroa). Orpokoti Onnelan kannatusyhdistys perustettiin 1923.

Oulussa oli aloittanut 1922 Koteja Kodittomille Lapsille Oulun osasto, joka ylläpiti lastenkotia. Yhdistysten taustat olivat paljolti samat. Presidentinrouva Ester Ståhlberg oli perustanut KKL-yhdistyksen (nyk. Pelastakaa Lapset ry.) 1922 punaorpoja varten.

Kun sisällissodasta oli kulunut kymmenen vuotta, orpokotien peruslähtökodit olivat muuttumassa. Niinpä Onnelan kannatusyhdistys lahjoitti Orpokoti Onnelan maineen ja rakennuksineen tulevaisuuden tarpeita varten ”rinnakkaisyhdistykselleen” 1928.

Naima Kurvinen. KUVA: POHJOIS-POHJANMAAN MUSEON KOKOELMAT

Onnelan naisliittolaiset juuret päättyivät 1928. Mutta Onnelan toiminta jatkui Pelastakaa Lapset ry:n Oulun osaston ylläpitämänä lastenkotina vuoteen 1976. Silloin toiminta siirtyi kaupungille. Vanhat, tulipalon jo 1927 runtelemat Toppeliuksen huvilan rakennukset purettiin ja tilalle rakennettiin 70-lukulaisen matalat tiilirakennukset. Oulun kaupungin Onnelan lastenhodin toiminta päättyi 2015. Onnelasta muistuttaa enää paikan ohi kulkeva katu Onnelantie.

KIRJA- JA LEFFAIKKUNA

TOVE - ELÄMÄKERRALLINEN DRAAMAELOKUVA MONILAHJAKKAASTA TAITEILIJASTA

TOVE · KOTIMAINEN ELOKUVA · ENSI-ILTA 2.10.2020

Ohjaaja: Zaida Bergroth · Pääosissa: Alma Pöysti, Krista Kosonen, Shanti Roney

Mitä kirjoittaa elokuvasta jota arvioinnit ovat ylistäneet? On kehuttu elokuvan ohjaajaa, pääosan esittäjää ja kuvausta. Mikä avaisi uutta kulmaa Zaida Bergrothin ohjaamaan Tove-elokuvaan, jossa pääosaa esittää Alma Pöysti?

Tove-elokuva sai laajaa huomiota jo ennen ensi-iltaansa 2.10.2020 sekä kotimaisessa että ulkomaisessa mediassa. Se ajoittuu Tove Janssonin elämässä nuoruuden ajanjaksoon toisesta maailmansodasta 1950-luvun alkuun.

Tove oli suomenruotsalainen kirjailija, taidemaalari, pilapiirtäjä ja sarjakuvataiteilija, joka parhaiten tunnetaan Muumihahmojen luoja- na. Elokuvasta löytää useita tasoja riippuen siitä, millainen suhde katsojalla itsellään on Tove Janssoniin.

Elokuva kertoo Muumikirjojen synnystä ja niiden menestyksen alun. Ensimmäisen kirjan kuvat syntyivät kellarissa Helsingin pommitusten aikaan 1939-40 vastapainona sodan epätoivoille. Loppupuolella elokuvaa nähdään Muumien menestyksen alku Toven solmiessa ensimmäisen pitkän sopimuksen Muumi sarjakuvasta Lontoolaisen The Evening News -lehden kanssa 1954. Vihdoin hänen taloudellinen tilanteensa parani ja hän alkoi ensimmäistä kertaa elämässään saada kuukausipalkkaa.

Elokuva on nuoren Toven kasvutarina sekä ihmisenä että taiteilijana. Hän halusi tulla taidemaalariksi, muttei pystynyt tauluja maalaamalla elättämään itseään. Toimeentulo tuli lehtien ja lastenkirjojen kuvitustöillä sekä pilakuvilla. Elokuvassa hän kasvaa nuoresta juhlahumuisesta taiteilijasta kypsäksi persoonaksi. Tove etsii omaa identiteettiään ja hänellä on intiimejä

suhteita sekä miesten että naisten kanssa. Hän pukeutui mielellään housuihin ja antoi itsestään ronskin kuvan, mutta sisimmässään hän oli hyvin herkkä ja kaipasi kipeästi rakastetuksi tulemista. Toven itsenäistymistä kuvataan irtautumisella yksipuolisesta rakkaussuhteesta teatterinjohtaja Vivica Bandleriin sekä luopumisella naimisiinmenosta vasemmistolaisen älykön ja kansanedustajan Atos Wirtasen kanssa.

Loppukohtauksessa Tuulikki Pietilä tulee Toven ateljeerasuntoon mukanaan ruskeassa paperipussissa kaksi vastapaistettua korvapuustia. He istuvat pöydän ääreen ja Tove nostaa kätensä Tuulikin käden päälle. Hän on löytänyt kumppanin, jonka kanssa voi jakaa loppuelämänsä, tasavertaisen ihmisuhteen, jossa molemmilla on toisilleen annettavaa.

NUPPU ROUHAINEN

KUVA: SAMI KUOKKANEN / HELSINKI-FILMI OY

MARIA PETTERSSON:

Historian jännät naiset

Atena, 2020

Ihan ensimmäiseksi tulee mieleen Miia Kankimäen kirja Naiset, josta uneksitaan öisin. *Historian jännät naiset* on kuitenkin jotain muuta.

Maria Pettersson on jo koulussa ihmetellyt, miksi historian opetus on täynnä miehiä, sotapäälliköitä ja hallitsijoita. Missä ovat naiset, puolet maapallon väestöstä? Tämähän on kuin liittomme Naisen Ääni –projekti.

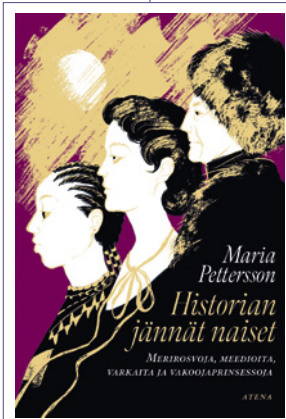
Kirjoittajan sosi-aalisessa mediassa julkaisemat jännien naisten minielämäkerrat ovat innoittaneet hänet kirjoittamaan kirjan, yleisön pyynnöstä. Hän on saanut Suomen historian toiseksi suurimmalla joukkorahoituksella avustusta teokseen, jonka ensimmäinen painos myytiin pikaisesti loppuun.

Mutta minkälaisista naisista Pettersson kirjoittaakaan! Mukaan päässeiden naisten tuli olla jännä (tätä sanavalintaa kummastelen), kuollut, ei suomalainen. Ensi vilkaisulla tunnen vain kourallisen nimistä. Luettuani kirjan huomaan, että naisista on joka lähtöön, tiedenaisiksi, hallitsijoiksi, taiteilijoiksi, seikkailijoiksi, aktivisteiksi, rikollisiksi ja sotimaan. Mukaan ei ole otettu naisia, joista historian kirjat kertovat kuten Marie Curie tai Jeanne d'Arc.

Kirjassa naiset on jaettu seitsemään ryhmään. Kirja noudattaa selkeää kaavaa. Jokaisesta on kuva ja teksti alkaa nasevasti henkilön tärkeimmän saavutuksen esittelyllä ja sitä seuraa lyhyt vanhempien,

perheen ja kotipaikan kuvailu. Petterssonin kynä on sujuva ja lukeminen helppoa, vaikka asiaa ja vaikeita nimiä vilisee. Kustakin henkilöstä on keskimäärin 2-3 sivua tekstiä, joten vain olennaisin on päässyt kirjaan. Tulee tietokirjamainen olo. Toisaalta, jos haluaa tietää jostakusta enemmän, siihen on nyt mahdollisuuksia.

Naiset ovat todella olleet kaikessa mukana, rohkeasti.

Huomiota herättää se, että he ovat jo hyvin nuorena pitkällä kehityksensä, useat kuolleetkin jo alle 30-vuotiaana. Nykyään siinä iässä monet vasta aloittavat työuransa. Mistä he ovat ammentaneet kaiken tietonsa ja taitonsa? Ei voi vält-

tyä ajatukselta, että määrätietoinen ja sinnikäs lapsi pääsee vaikka läpi harmaan kiven. Nämä naiset ovat olleet sisukkaita, peräänantamattomia, neuvokkaita ja monitaitoisia, kerrassaan uskomattomia.

Surullista on lukea millaisiin raa-kuuksiin nainen pystyy. Surullista lukea on myös se, että lähes kaikkien naisten loppuelämä on köyhää ja surkeata. Mainikkaat saavutukset mitätöityvät kenelle milläkin tavalla. Monien työn tulokset menevät miesten nimiin. Poikkeuksia on vain muutamia.

Lukekaa ja hämmästykää! Tähän kaikkeen nainen on pystynyt ja pystyy.

TUULIKKI RITVANEN
KUVA: ATENA KUSTANNUS

JOHANNA VENHO

Ensimmäinen nainen

WSOY 2019

Eletään elokuuta 1966. Sylvi Kekkonen, maan ensimmäinen nainen, kurvaa Mini Morriksellaan Tamminiemen portista kohti Katermaa, perheen kesämökkiä. Hän on viisi vuotta aikaisemmin saanut ajokortin, jolle pontimen antoi kuningatar Elisabethin lahja, kiiltävä auto, ”söötti kuin karamelli”.

Elävänä seurana Sylvillä on Isa, omapäinen tyttökoiro, mielikuvitusseurana Marjaliisa, sydänystävä, ja taustalla Urho, Sylvin elämän ”onni ja onnettomuus”.

Marjaliisaksi paljastuu kirjailija Marja-Liisa Vartio, Paavo Haavikon vaimo, joka on kuollut kuukautta aikaisemmin. Marjaliisa on minäkertojan uskottu ja ajatusten kiistakumppani. Hänen kanssaan Sylvi käy läpi elämänsä ja sen kipupisteitä. Marjaliisa saa hänet jopa paljastamaan, mitä Olavi Paavolaisen ja tämän välillä todella tapahtui.

Todenmukaisuutta tarinaan tuovat Sylvin päiväkirjat vuosilta 1952 ja 1956 sekä kaksi naista: Ester Markkola ja Essi R. Ester Markkola on Tamminiemen taloudenhoitaja, joka ymmärtää sanoitta emäntäänsä. Essi R. on taas kuvanveistäjä Essi Renvall, joka yrittää muovata Sylvin muotokuvaa – siinä onnistumatta.

Onnistuneempia sen sijaan ovat keskustelut, joita he ovat todellakin käyneet. Essi Renvall kirjoittaa *Nyrkit savessa* -kirjassaan, että Sylvi Kekkonen pistäytyi usein hänen ateljeehensa juttelemaan. Aikalaisensa mukaan Essi Renvall oli paitsi arvostettu kuvanveistäjä – hän teki

muun muassa WSOY:lle lähes 40 tilausmuotokuvaa – boheemi ja juhlittu seurapiirikaunotar. Eli kiinnostava keskustelukumppani.

Näiden kolmen lisäksi kaipaamme tarinaan Ksantippaa, Helsingin Sanomien Maija-Liisa Heiniä, joka oli Sylvin ja Urhon hyvä ystävä. Hän olisi tuonut kirjaan särmiä. Johanna Venho mainitsi Hämeenlinnan kirjastovierailulla Maija-Liisa Heinin, mutta totesi pois jättämisen syyksi, ettei saanut otetta tähtitoimittajana.

Näiden todellisten ja mielikuvitushenkilöiden avulla kirja käy enemmän tai vähemmän kronologisesti läpi Sylvin elämää alkaen Urhon ja Sylvin, Upun ja Pupun, rakkaustarinasta, päättyen intellektuaaliseen kumppanuuteen.

Ensimmäinen nainen on runoilijana aloittaneen Johanna Venhon neljäs aikuisromaani. Kirjailija on tehnyt perusteellista työtä ja kirjan minä, Sylvi, on todentuntuinen. Teos antaa riipaisevan kuvan naisen elämästä vahvan ja kunnianhimoisen miehen rinnalla, mutta se kertoo myös luovuudesta ja kirjoittamisen palosta.

Ensimmäinen nainen oli viime vuonna Finlandia-ehdokas ja sai eniten yleisöäänä. Perusteluissa muun muassa todettiin, että kirja kuvaa uhrautuvaa, älykästä naista, joka on samalla kertaa ”ujo ja rohkea, lempeä ja pisteliäs, turvallisuudenhakuinen emo ja kapinallisuutta suosiva feministi”.

Itse lisäisin Sylvin ominaisuuksiin mustasukkaisuuden, joka ei kohdistu vain puolison rakastajattariin vaan myös miniöihin.

Kun Minnan salongittaret keskustelivat Johanna Venhon kirjasta, puhuttiin myös kansikuvasta, jossa on Åke Hellmanin maalaama muotokuva Sylvistä. Joku sanoi sitä ”viihdelehtimäiseksi”. Sen sijaan kukaan ei arvostellut kirjan biofiktivisyyttä, kuten keskusteltaessa

Minna Rytisalon Rouva C:stä. Se mikä ei sovi Minna Canthille, sopii Sylvi Kekkoselle. Vai onko Johanna Venho vain tehnyt niin hyvää pohjatyötä, että sekä Sylvi Kekkoson suku että lukijat hyväksyvät kuvitteellisen elämäkerran.

MAIJA KAUPPINEN
KUVA: WSOY

ESSI KUMMU

Loiste

Tammi 2020

Kemissä syntynyt ja Oulussa asuva kirjailija FM Essi Kumm (s. 1977) on kirjoittanut novelleja, romaaneja ja lastenkirjallisuutta. Kumm opettaa luovaa kirjoittamista ja käsikirjoittamista. Hänet on palkittu Vuoden Sara -tunnustuksella naisten ja tyttöjen elämää vahvistavista teoksista.

Loisteen pääosassa on 42-vuotias eronnut kirjailija, joka on ratkaissut sukupuoli-identiteettinsä, rakentanut kodin ja tehnyt kaksi lasta. ”Naispuolisesta kirjailijasta on tullut nainen, joka katselee toisen naisen kävelyä korkokengissä ja pönihännässä, rakastuneena.”

Perheeseen kuuluu nyt lesbopari, yksi talo, neljä lasta molempien aiemmista heterosuhteista ja kaksi todellisuutta. Kun rakastuu yhteen ihmiseen, unohtuu tärkeä seikka – suku tulee kaupapäälliseksi. Kirjailijan sanoja käyttäen valitun ihmisen mukana tulee kokonainen lauma muita ihmisiä ja sen lauman kanssa pitää tulla toimeen. Kestääkö parisuhde?

Aluksi lemменparilla on salailua ja painetta onnistumisesta. Kaaapista ei ole helppo tulla esille. Ennen suhteen julkistamista suku saa tutustua uuteen rakastettuun. ”Suvussamme on ollut sellaisia en-

nenkin.” Kirjan päähenkilö on tosin sukunsa ensimmäinen, joka uskalttaa sanoa sen ääneen. Kulisseissa eletty itsensä häpäisy on rankkaa.

Essi Kumm on sanonut haastatteluissa yhdistävänsä omassa elämässä koettua fiktion. Hän tietää, mitä on rakastuminen perheelliseen naiseen. Kirjailijana Kumm tuntee kirjallisuusmaailman raadollisuuden, joka tulee esille sivujuonteissa. Suurin osa 208-sivuisesta romaanista on oman kirjailijaidentiteetin pohdiskelua.

Nykykirjailijoiden tavoin Kumm käyttää autofiktiota, toistoa ja pitkiä virkkeitä ilman pistettä. Hän siteeraa Virginia Woolfin Omaa huonetta ja muita klassikoita. Kirjallisuuden opinnot Oulun yliopistossa eivät ole unohtuneet. Luovan kirjoittamisen opettaja haastaa lukijan.

RAILI ILOLA
KUVA: TAMMI

KIRSI VAINIO-KORHONEN:

Musta-Maija ja Kirppu-Kaisa

SEKSITYÖLÄISET 1800-LUVUN ALUN SUOMESSA

SKS 2018

Suomen historian professori Kirsi Vainio-Korhonen sai Vuoden työväentutkimus 2019 -palkinnon teoksestaan Musta-Maija ja Kirppu-Kaisa. Palkinto myönnetään vuosittain teokselle, joka käsittelee työväestöä, sen elämää ja kulttuuria.

Turun poliisikamarin veneeristen tautien tarkastuskirjassa vuosilta 1838-1848 on merkintöjä naisista, jotka alistettiin säännöllisiin sukupuolitauditarkastuksiin lääkintöhallituksen antaman määräyksen perusteella. Ensisijaisena huolen-

aiheena eivät suinkaan olleet seksisyyttä tekevät naiset vaan palveluiden takaa, saarella toimineen miehisairaalan ajoilta. Heikkinen ryhtyi ostavien miesten tarrantauhka. Tarkastuskirjaan merkittiin 164 turkulaisen naisen tiedot. Keitä he olivat? Musta-Maija ja Kirppu-Kaisa kertoo näiden rahvaan tyttärien, tarkastusnaisten, tarinan aina lapsuudesta kuolemaan saakka sekä tiedot siitä yhteiskunnasta, jossa nämä naiset elivät. Teos on samalla tietokirja suomalaisen syrjäytymisen historiasta 1800-luvun yhteiskunnassa.

RAILI ILOLA
KUVA: SKS

SUSAN HEIKKINEN:
Pullopastia Seilin saarelta

POTILAS NUMERO 43
SKS

”Terveiset tämän saaren ruusupensailta ja minulta sinulle”, kirjoitti ikävöivä nainen kuvitellulle sulhaselleen. Hän oli Saima Rahkonen, Seilin saaren mielisairaalan potilas numero 43. Saiman kirjeet eivät päätyneet vastaanottajille, sairaalan ylihoitaja pysäytti niistä suurimman osan. Ja Saima itse kätki osan kirjeistä saaren metsään, jonne ne hautautuivat vuosikymmeniksi.

Toimittaja Susan Heikkisen tietokirja *Pullopastia Seilin saarelta* alkaa kuin satu. Vuonna 2010 löytyi Nauvossa sijaitsevalta Seilin saarelta kolme pientä lasipulloa. Pulloissa oli paperikääröjä, joissa oli kirjoitusta. Paljastui, että kirjoitukset olivat runsaan 50 vuo-

den takaa, saarella toimineen mielisairaalan ajoilta. Heikkinen ryhtyi selvittämään kirjeet kätkeneen potilas Saima Rahkosen tarinaa. Saima oli syntynyt vuonna 1903 Viipurin maalaiskunnassa. Hän lähti jo nuorena tyttönä palvelijaksi Viipuriin ja sieltä pääkaupunkiseudulle. 20-vuotiaana Saima oli kimpaantunut työtoverilleen ja iskenyt tätä kirveellä poskeen. Mielentilatutkimuksen jälkeen Saima suljettiin skitsofreenikoksi diagnoosituksi Pitkämäen mielisairaalaan. Hän vietti loppuelämänsä sairaaloissa, Pitkämäessä ja kahteen otteeseen Seilin sairaalassa. Saima kuoli vuonna 1959 ja hänet haudattiin Seilin saaren kirkkomaahan.

Pala nousee kurkkuun, kun luen Saiman lyijykynällä kirjoittamia lappusia. Ne ovat kirjeitä kotiväelle tai mielikuvituslulhoille, jotka eivät niitä koskaan saa, tai vain särkyneen mielen yksinpuhelua. Heikkinen kirjoittaa eläytyvästi, kuin

Saiman pään sisältä, piirtäen kuvaa elämästä syrjäisellä Seilin saarella, lääkkeitä ja sähköiskuista, elämästä suljettujen ovien takana. Saima katsoi näkymättömiin. Perhe vaikei hänestä, vain yksi sisar piti harvakseltaan yhteyttä. ”Hän ei kadonnut, hänet kadotettiin”,

Heikkisen kirjoittaa. Seilin pullopasti antaa äänen kadonneelle ja avaa näkymiä psykiatrisen hoidon kehitykseen. Nykypäivänä Saiman ja hänen kaltaistensa kohtalo olisi voinut olla erilainen.

KIRSI SAND
KUVA: SKS

SUOMALAINEN NAISLIITTO

LEENA KROHN
kunniapuheenjohtaja

EVA TERVONEN
puheenjohtaja
eva.tervonen@gmail.com

MARJA-RIITTA TERVAHAUTA
varapuheenjohtaja ja
talousvastaava
marja-riitta.tervahauta@pp.inet.fi

MAI ANTILA
mai.anttila@elisanet.fi

SOILE HAKOLA
soile.hakola@gmail.com

RITVA KARINSALO
karinsalo.ritva@gmail.com

RAILI ILOLA
raili.ilola@luukku.com

NUPPU ROUHIAINEN
nuppu.rouhiainen@
businessfinland.fi

MARIANNA ROSSI
mariannarossi@yahoo.com

SUOMALAINEN NAISLIITTO
YHDISTYSTEN JA OSASTOJEN
PUHEENJOHTAJAT

Helsinki
MERJA TALKAMO
merja.talkamo@muhvelotti.fi

Hämeenlinna
KAIIJA LEHTINEN
lehtinen.k@hotmail.com

Jyväskylä
LIISA TEMISEVÄ
liisa.temiseva@luukku.com

Oulu
KIRSTI OJALA
kirsti.ojala@pp.inet.fi

Tornio
MARJA-RIITTA TERVAHAUTA
marja-riitta.tervahauta@pp.inet.fi

Vaasa
MARJATTA BJÖRKKNÄS
marjatta.bjorknas@gmail.com

MoniNaista

TORNION NAISSET
HATTUJUHLASSA

Ylitorniolla toimiva Annikki Kariniemi - kirjallisuusseura järjestää vuosittain Annikki Kariniemi -viikolla heinäkuussa kaksi kulttuuritapahtumaa: Kirja kylässä Meltosjärvellä ja hattujuhla Aavasaksan Paviljongilla.

Suomalaisen Naisliiton Tornion yhdistys osallistui jo toistamiseen hattujuhlaan. Tämän vuoden ohjelmassa oli perulaisen Jose Moncadin intiaaniharpuun soittoa ja laulua. Juhlan kirjailijavieras oli kirjailija ja teatteriohjaaja **Tuula Väisänen**. Tuula Väisänen kirjoittamasta Idasta riitti keskustelua yhdistyksen lukupiirissä pari vuotta sitten. Teos on todellakin lukemisen arvoinen!

Tornion yhdistyksen naisia hattuineen. KUVA: MARJA-LEENA HAIMILA

Aavasaksanvaara tulee naisliittolaisille tutuksi vuoden 2021 kesäpäivillä Torniossa. Näihin maisemiin pääsemme tutustumaan Lähe Völhjiyn -retkellä. Aavasaksalla on taiteilijaprofessori Ensio Seppäsen veistämä patsas Annikki Karinie-

mestä. Patsas on kunnianosoitus Lapin naisille. Kariniemi oli Lapin ensimmäinen naiskirjailija ja Pohjoismaiden ensimmäinen naiskirjailija. Ja Annikki rakasti hattuja!

RAILI ILOLA

TYVEN MERI, TURKOOSI
TAIVAS -NÄYTTELY
JÄRVENPÄÄN
TAIDEMUSEOSSA
28.2.2021-29.8.2021

Vuonna 2021 Järvenpään taidemuseon kevään ja kesän näyttelyssä keskitytään **Venny Soldan-Brofeldtin** ja **Hugo Backmanssonin** taiteeseen. Nämä kaksi taiteilijaa kuvasivat molemmat omilla tahoillaan merta ja taivasta sen lukematomissa eri väreissä. Siinä missä Soldan-Brofeldtin taiteessa näkyi suomalainen rannikkomaisema, näkyi Backmanssonin töissä Marokon

Venny Soldan-Brofeldt, Pojat luodolla (Porkkalasta), 1898, öljy, Järvenpään taidemuseo. KUVA: MATIAS UUSIKYLÄ / JÄRVENPÄÄN TAIDEMUSEO

taivaan alla tehdyt hiekkarannat. Molemmat taiteilijat olivat myös Pietarin taidekoulujen kasvatteja ja ensimmäisten suomalaistaiteilijoiden joukossa Pohjois-Afrikassa. Näyttely pohjaa Järvenpään tai-

demuseon omiin kokoelmiin, mutta myös laajoihin lainoihin suomalaisista museoista. Suomalaiselta Naisliitolta on näyttelyyn lainattu Venny Soldan-Brofeldtin teos Näkymä Porkkalasta, 1940, öljy.

KANSALLISMUSEON ROHKEUS, RAKKAUS, VAPAAUS! -NÄYTTELY KERTOO MUUMIEN ELÄMÄNARVOISTA

Tove Jansson loi Muumit jo 75 vuotta sitten, mutta edelleen tarinoiden välittämät arvot ovat ajankohtaisia: ystävyys, rakkaus, luonnon kunnioittaminen, tasavertaisuus, suvaitsevaisuus, vapaus ja rohkeus.

Kansallismuseon näyttely on taianomainen matka muumien elämänavoihin ja filosofiaan. Näyttely on samaan aikaan nostalginen, lohdullinen ja ilahduttava. Kuten Tove Janssonin kirjatkin, näyttely on suunnattu kaikenikäisille. Näyttelyn yhteydessä järjestetään yleisöopastuksia, työpajoja ja keskustelutilaisuuksia näyttelyn keskeisistä

KUVA: JUSSI HELLSTEN / MUSEOVIRASTO ©MOOMIN CHARACTERS™

teemoista. Muumikirjoja on myös luettu museon lukupiirissä.

Rohkeus, rakkaus, vapaus -näyttely on avoinna 14.3.2021 asti. Kansallismuseo on toteuttanut näyttelyn yhteistyössä Moomin Characters Oy Ltd:n kanssa. Näyttelyn kuvitus ja sitaattit perustuvat Tove Janssonin

alkuperäisiin teoksiin. Taiteellisesta toteutuksesta ja näyttelyarkkitehtuurista on vastannut Alexander Reichstein.

Lisätietoa:

www.kansallismuseo.fi/fi/

MINNA CANTH -PALKINTO TOMMI KINNUSELLE

Neljäntä kertaa jaettu Minna Canth -palkinto myönnettiin loka-kuussa 2020 kirjailija Tommi Kinnuselle. Palkinto myönnetään ihmiselle, joka on työllään innostanut rakentamaan parempaa Suomea.

Palkintoraati totesi perusteluisaan: ”Tommi Kinnunen on Minna Canthin tavoin taitava kirjailija ja monipuolinen kirjoittaja. Hänen tähänastista tuotantoaan leimaa rikkaan kielen lisäksi äänen antaminen vaiennettujen kertomuksille.” Kinnusen neljäs romaani Ei kertonut katuvansa (2020) kuvaa neljän naisen kotimatkaa poltetun Lapin halki toisen maailmansodan jälkeisessä Suomessa.

Minna Canth -palkinnon myöntää Suomen Messusäätiö. Palkintoraatiin kuuluu edustajia Mannerheimin Lastensuojeluliitosta, Minna Canthin seurasta, Suomen Journalistiliitosta, Suomen Kirjailijaliitosta, MIELI Suomen Mielenterveys ry:stä, Äidinkielen opettajain liitosta ja Suomen Näytelmäkirjailijat ja Käsikirjoittajat ry:stä (SUNKLO).

Minna Canthin seura perustettiin Helsingissä vuonna 1946. Se vaalii Canthin perintöä tuomalla esiin hänen työtään kirjallisella kentällä sekä yhteiskuntaelämän eri alueilla.

Aikaisemmin Minna Canth -palkinto on myönnetty Irja Askolalle,

Tommi Kinnunen.
KUVA: JOONAS BRANDT / WSOY

Kaarina Hazardille ja Maryan Abdulkarimille.

Opetusneuvos
Hilja Vilkemaan
stipendisäätiö sr
toivottaa naisliittolaisille
ja yhteistyökumppaneille
hyvää joulua ja onnellista
uutta vuotta 2021.

Suomalainen Naisliitto ry
toivottaa
jäsenyhdistyksille ja
yhteistyökumppaneille
hyvää joulua ja
onnellista uutta
vuotta 2021.

TURVALLISTA MATKAA!

MOISASEN LIIKENNE, TORNIO

Vaasan kansalliset
seniorit ry

Seniorit nettiajassa

Rauhaisaa joulua ja
onnellista uutta vuotta 2021!

Hyvää Joulua!
SNL:n Helsingin yhdistys ry

SNL:n Oulun osasto ry

Iloa ja valoa jouluusi
Hämeenlinnan naisliittolaiset

SNL:n Tornion yhdistys ry

SNL:n Jyväskylän osasto ry

Vaasan Suomalainen
Naisklubi ry

KANNET KERTOVAT

Hyvä lukija,

Minna-lehden syysnumeroon 2020 ovat antaneet arvokkaan panoksensa monet kirjoittajat ja kuvaajat. Kiitän lämpimästi kaikkia lehden avustajia, kiitokset myös hienosta työstä ja tuesta lehden toimituskunnalle!

Lehden etu- ja takakannen kuvat heijastavat aikaulottuvuutta sukupolvien yli. Kaksi hahmoa, vanhempi nainen ja nuori tyttö -kenties naisen nuoruuden minä tai lapsenlapsi. He katsovat yhtäaikaa iltaan ja aamuun, taivaan ja meren himmenevään ja syttyvään rajaviivaan. Sieltä nousevat muistot, kokemukset, odotukset ja uuden löytämisen riemu.

Mennyt – ja tuleva, johon kaikki kurkotamme, iästä riippumatta.

Vaasassa 25.11.2020

KIRSI SAND
päätoimittaja

